

NOTAT

12. oktober 2016

Høringsnotat vedrørende forslag til lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (OKT I)

1. Indledning

Lovforslagets overordnede formål er at styrke indsatsen mod, at kriminelle misbruger danske virksomheder og det finansielle system til hvidvask af penge og terrorfinansiering. Derudover har hvidvaskregulering generelt til formål at forhindre, at den finansielle stabilitet og tilliden til det finansielle system skades som følge af misbrug af de finansielle institutter til hvidvask og finansiering af terrorisme.

Da hvidvask af penge og finansiering af terrorisme ofte foregår på tværs af grænser og i internationalt regi, gennemfører lovforslaget dele af de seneste internationale standarder fra Financial Action Task Force (FATF) og dele af 4. hvidvaskdirektiv.

Med lovforslaget ændres den gældende regulering fra at være primært regelbaseret til at blive mere risikobaseret. Hermed sikres grundlaget for en mere målrettet og effektiv indsats baseret på en mere risikobaseret tilgang til hvidvask- og terrorfinansieringsbekæmpelse hos både myndigheder og omfattede virksomheder og personer.

Endvidere indebærer lovforslaget, at der stilles skærpede krav for kundeskabsproceduren på en række områder forbundet med høj risiko, herunder for kunder, som er defineret som politisk eksponerede personer (PEP'er).

Derudover præciseres det med lovforslaget, at midler, der stammer fra skatteunddragelse, er omfattet af lovforslagets regler. Det betyder bl.a., at der skal foretages underretning til SØIK, hvis finansielle virksomheder videreformidler midler fra en kunde, hvor der er mistanke om, at midlerne stammer fra skatteunddragelse.

Lovforslaget har været sendt i offentlig høring den 13. juli 2016 med høringsfrist den 24. august 2016. Forslaget er sendt til i alt 158 organisationer, foreninger m.v. Der er modtaget høringssvar fra 35 af de hørte orga-

nisationer, foreninger m.v. Heraf har 28 haft konkrete bemærkninger til udkastet til lovforslag. Derudover er der modtaget 5 hørings svar fra interessenter, som ikke var på høringslisten.

De væsentligste bemærkninger fra de hørte parter til de enkelte emner i lovudkastet gennemgås og kommenteres nedenfor. Visse hørings svar har givet anledning til redaktionelle og tekniske ændringer og præciseringer i lovtekst og bemærkninger. Da disse hørings svar ikke ændrer substansen i de pågældende forslag til lovbestemmelser, omtales de ikke nærmere i dette notat.

Endelig er der foretaget en række øvrige korrektioner i lovforslaget. Der er primært tale om redaktionelle og tekniske ændringer og præciseringer, som ikke ændrer ved lovforslagets substans. Disse ændringer behandles derfor ikke nærmere i dette notat.

Det bemærkes endeligt, at lovforslaget ikke omfatter initiativer i forbindelse med Panama-sagen. Der forventes fremsat ændringsforslag herom primo 2017. Ændringsforslaget vil endvidere indeholde forslag om, at flytte tilsynet med vekselkontorers overholdelse af hvidvaskloven fra Erhvervsstyrelsen til Finanstilsynet.

2. Generelle bemærkninger

Høringen tegner overordnet et billede af, at de hørte parter generelt er positive over for lovforslaget, herunder også i forhold til overgangen fra et regelbaseret til et risikobaseret system. De hørte parter er dog bekymrede for de byrder, der følger med lovforslaget, samt at loven foreslås at træde i kraft den 1. januar 2017.

Det kan oplyses, at det i forbindelse med udformningen af lovforslaget har været afgørende, at der opretholdes en ensartet regulering på tværs af de forskellige sektorer, der er omfattet hvidvaskloven, for derigennem bl.a. at forhindre at bestemte virksomheder nemmere kan udnyttes til hvidvask og terrorfinansiering end andre.

Endeligt, er der en række ønsker om afklaring og konkrete spørgsmål til forståelse af lovteksten, som vil blive håndteret via en kommende vejledning samt løbende dialog med sektoren.

3. Bemærkninger til konkrete emner

Hørings svarene kommenteres med udgangspunkt i følgende overordnede opdeling:

- 3.1. Lovens anvendelsesområde
- 3.2. Definitioner

- 3.2.1. Hvidvask
- 3.2.2. Nærtstående
- 3.2.3. Internationale organisationer
- 3.2.4. Reel ejer
- 3.3. Risikovurdering, organisering og risikostyring (§§ 7-9)
 - 3.3.1. Risikovurdering (§ 7, stk. 1)
 - 3.3.2. Undtagelser til risikovurdering (§ 7, stk. 3)
 - 3.3.3. Organisering
 - 3.3.4. Risikostyring (§ 8)
- 3.4. Almindelige krav til kundekendskabsproceduren
 - 3.4.1. Tidspunktet for kundekendskabsprocedurer (§ 10)
 - 3.4.1.1. Forretningsmæssige forbindelser (§ 10, nr. 1)
 - 3.4.1.2. Enkeltstående transaktioner og mistanke (§10, nr. 2-4)
 - 3.4.2. Kundekendskabsprocedurens indhold (§ 11)
 - 3.4.2.1. Juridiske personer generelt (§ 11, stk. 1, nr. 1, litra c)
 - 3.4.2.2. Reelle ejere af advokaters klientkonti og nominee depoter (§ 11, stk. 1, nr. 1, litra c)
 - 3.4.2.3. Uafhængig og pålidelig kilde (§ 11, stk. 1, nr. 2)
 - 3.4.2.4. Overvågning (§ 11, stk. 1, nr. 4)
 - 3.4.3. Begunstigede i henhold til livs- og pensionsforsikringer (§ 12)
 - 3.4.4. Afbrydelse eller afvikling af kundeforhold (§ 14)
- 3.5. Skærpede krav til kundekendskabsproceduren (§§ 17-20)
 - 3.5.1. Politisk eksponerede personer (§ 18)
 - 3.5.1.1. Oprindelsen af midlerne og formuen (§ 18, stk. 2)
 - 3.5.2. Korrespondentforbindelser (§ 19)
 - 3.5.2.1. Definition af korrespondentforbindelser (§ 2, nr. 4)
 - 3.5.2.2. Skærpede krav til korrespondentforbindelser (§ 19)
- 3.6. Lempede krav (§ 21)
- 3.7. Bistand fra tredjemand (§§ 22-24)
- 3.8. Undersøgelses- og underretningspligt
 - 3.8.1. Undersøgelsespligt (§ 25)
 - 3.8.2. Indsigtsretten (§ 25, stk. 3)
 - 3.8.3. Underretningspligt (§ 26)
- 3.9. Opbevaringspligten (§ 30)
 - 3.9.1. Opbevaringsperioden (§ 30, stk. 2 og 3)
- 3.10. Pligt til udveksling i koncerner (§ 32)
- 3.11. Tilbage meldinger på indberetninger til SØIK (§29)
- 3.12. Centralt kontaktpunkt (§ 33)
- 3.13. Ansatte (§§ 35 og 36)
- 3.14. Tavshedspligt og ansvar (§ 38)
- 3.15. Tilsynsbestemmelser
- 3.16. Offentliggørelse (§§ 48, 55 og 61)
- 3.17. Straf (§ 71)
- 3.18. Ikrafttrædelsestidspunkt og overgangsordninger
- 3.19. Økonomiske og administrative byrder for det offentlige

3.20. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

3.21. Øvrige forhold

3.21.1. Vejledning

3.21.2. Register over politisk eksponerede personer

3.21.3. Persondataloven og persondataforordningen

3.1. Lovens anvendelsesområde (§ 1)

Transparency International anfører, at rådgivere som advokater, revisorer ejendomsmæglere m.fl. bør omfattes af hvidvaskloven, når de pågældende tilbyder skatteplanlægning samt dertil relateret rådgivning om formueforhold, samt at det ikke er tilfredsstillende, at korruption ikke særligt er behandlet i lovforslaget.

Realkreditrådet anfører, at det forekommer uklart, hvorvidt inkassoarbejde udført af en inkassoadvokat for f.eks. et realkreditinstitut er omfattet af formuleringen og foreslår dette præciseret.

Lønmodtagernes Dyrtidsfond og VP Securities A/S anfører, at det ikke længere er præciseret i lovbemærkningerne, at de pågældende virksomheder er undtaget fra lovens anvendelsesområde, men det formodes, at de fortsat ikke er omfattet af lovens anvendelsesområde.

Danske Onlinespil og Danske Spil A/S påpeger, at det er konkurrencefordrivende, at kun spiludbydere etableret her i landet omfattes af de danske hvidvaskregler, mens spiludbydere, som er etableret i et andet EU-land og som udbyder spil i Danmark med dansk tilladelse, skal følge hvidvaskreglerne i det pågældende EU-etableringsland.

I forhold til muligheden for skatteministeren til at undtage spil helt eller delvist fra hvidvaskreglerne, så ønsker ISOBRO og Ældresagen almennyttige lotterier undtaget. HORESTA ønsker landbaserede spilleautomater undtaget og Danske Spil ønsker lotterier og skrabespil, både online og landbaseret, samt onlinespil udbudt i lukkede systemer undtaget. ISOBRO ønsker præciseret, hvornår der er tale om erhvervsmæssig aktivitet i forhold til almennyttige foreninger i relation til udbud af spil.

Kommentar

I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt korruption er omfattet af lovforslaget, skal det bemærkes, at hvidvask omfatter "økonomisk udbytte eller midler, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse". Udbytte eller midler opnået ved korruption er derfor som andre strafbare handlinger, der genererer økonomisk udbytte eller midler, omfattet af lovforslaget. Politisk eksponerede personer er specielt udsatte i forhold til korruption, og forslaget indeholder stramninger på dette område.

4. hvidvaskdirektiv fastsætter, hvornår virksomheder og personer er omfattet af hvidvaskreguleringen. Advokater er alene omfattet af hvidvaskloven i forbindelse med bistand ved rådgivning eller udførelse af de i lovforslaget angivne transaktioner, herunder køb og salg af fast ejendom, forvaltning af klienternes penge og værdipapirer, tilvejebringelse af den nødvendige kapital til stiftelse af virksomhed m.v. Advokaters rådgivning om skattemæssige forhold og skatteplanlægning er derfor ikke omfattet, medmindre det involverer rådgivning eller udførelse af disse transaktioner. Som udgangspunkt er inkassovirksomhed ikke omfattet af loven, idet inkassovirksomhed typisk ikke omfatter bistand til transaktioner af den i lovforslaget nævnte karakter. Det er i lighed med bistand i forbindelse med civile retssager og straffesager. For at undgå tvivl herom vil det blive præciseret i bemærkningerne.

Revisorer og ejendomsmæglere er omfattet med hele deres virksomhed, og dermed også deres rådgivning om skattemæssige forhold og skatteplanlægning.

Det fremgår af bemærkningerne til den nugældende hvidvasklov, at visse virksomheder, herunder Lønmodtagernes Dyrtidsfond (LD) og VP Securities A/S, ikke er omfattet af loven ud fra det hensyn, at virksomhederne ikke har direkte kundekontakt. Der er ikke tilsigtet nogen ændring heri, hvilket vil blive præciseret i lovforslaget, at kun virksomheder der har mere end én kunde er omfattet af loven.

For så vidt angår Danske Onlinespil's og Danske Spil A/S' bemærkninger følger det af 4. hvidvaskdirektiv, at virksomheder skal følge hvidvaskreguleringen i etableringslandet. Endvidere fremgår det af direktivet, at det er tilsynsmyndighederne i etableringslandet, som har tilsyn med spiludbydere. Skatteministeriet har gjort EU-Kommissionen opmærksom på problemstillingen, som rejses af Danske Onlinespil og Danske spil. Kommissionen har svaret, at man anser reglen om etableringsland for at give et hensigtsmæssigt resultat i relation til forebyggelse af hvidvask, idet alle grænseoverskridende onlinespil efter EU-Kommissionens opfattelse indebærer en ikke ubetydelig risiko for hvidvask og terrorfinansiering, og derfor vil alle EU-lande skulle lade udbydere af disse spil omfatte af hvidvaskreglerne. Alle spiludbydere af grænseoverskridende onlinespil vil med etableringslandsreglen dermed kun omfattes af et sæt nationale regler, uanset hvor mange EU-lande de udbyder spil i, og endvidere undgås, at spiludbydere undergives dobbelt tilsyn.

Skatteministeriet vil efter lovforslagets fremsættelse sende en bekendtgørelse om undtagelse af spil, enten helt eller delvist, fra hvidvaskloven, i høring. Skatteministeriet vil inddrage de fremførte argumenter fra de forskellige organisationer om hel eller delvis undtagelse fra lovens anven-

delsesområde. Ligeledes vil EU-Kommissionens svar til etableringslandet indgå i udarbejdelsen af bekendtgørelsen. Det skal i den sammenhæng bemærkes, at efter direktivet kan kasino ikke undtages.

Alle udbydere af spil omfattet af lov om spil anses for at drive erhvervs-mæssig virksomhed. Dette vil blive præciseret i lovforslaget. Som anført i bemærkningerne til § 1, nr. 20, omfatter lovforslaget ikke spil udbudt i henhold til lov om offentligt hasardspil i turneringsform, idet dette spil ikke anses for erhvervsmæssigt udbudt.

3.2. Definitioner

3.2.1. Hvidvask

Forsikring & Pension anfører, at der med lovforslaget er fokus på, at skatteunddragelse er omfattet af hvidvaskbegrebet, herunder for så vidt angår undersøgelses-, noterings- og underretningspligten i §§ 25-27. Forsikring & Pension bemærker, at det vil være hensigtsmæssigt, at der gives eksempler på og/eller vejledning til, hvorledes skatteunddragelse kan forekomme i livsforsikrings eller pensionselskaber, og dermed hvad livsforsikrings- og pensionselskaberne skal være opmærksomme på i forhold til at opdage kunders skatteunddragelse.

Finansforbundet bemærker, at det, når definitionen på hvidvask justeres for at tage højde for, at midler fra strafbar skatteunddragelse er omfattet af § 3, er vigtigt at tilføje, at f.eks. en medarbejder, der står over for den pågældende kunde, oftest ikke er skatteekspert. Medarbejderen vil reagere på usædvanligheder i forhold til den pågældende transaktion, der giver anledning til mistanke om hvidvask, men den pågældende vil ikke nødvendigvis præcis kunne konstatere, om der er tale om mulig strafbar skatteunddragelse eller andre former for strafbare forhold.

Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at tilføjelsen ”eller midler” er indsat i § 3, stk. 1, nr. 1, for at tydeliggøre, at definitionen af hvidvask også omfatter midler, der er opnået ved overtrædelser af skatte-, told- eller afgiftslovgivningen. Organisationerne bemærker bl.a., at definitionen af hvidvask bør affattes mere præcist, så det fremgår udtrykkeligt, at bestemmelsen omfatter økonomisk udbytte, uagtet om udbyttet kan udskilles fra øvrige midler/uagtet om udbyttet er identificerbart. Organisationerne tilføjer, at uanset, hvordan bestemmelsen affattes, er det væsentligt, at der tages stilling til, om institutterne fremadrettet vil få udvidet overvågningsforpligtelserne. Herudover bemærker organisationerne bl.a., at der bør tages klart stilling til, i hvilket omfang socialt bedrageri er omfattet af loven, så institutterne kan indrette og afgrænse deres overvågningsforpligtelse.

Kommentar:

Definitionen af hvidvask omfatter økonomisk udbytte og midler, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse. Der er med forslaget ikke tiltænkt en ændring i eksisterende retstilstand, men alene foretaget en mindre ændring for at præcisere, at midler fra skatteunddragelse er omfattet. Socialt bedrageri er derfor også omfattet, hvis transaktioner og aktiviteter berører udbytte og midler opnået ved en strafbar lovovertrædelse.

Det vigtige er, hvorvidt en transaktion eller aktivitet giver anledning til mistanke eller rimelig grund til at formode, at en transaktion, midler eller aktivitet har eller har haft tilknytning til hvidvask. Det er ikke nødvendigt at identificere den præcise karakter af den strafbare handling. Dette præciseres i lovforslagets § 26.

Der er således tale om en tydeliggørelse og ikke en ændring af, hvad der er omfattet af definitionen af hvidvask.

Finanstilsynet er i øvrigt enig i, at der er behov for vejledning på området. Dette vil blive håndteret i den kommende vejledning som Finanstilsynet vil udarbejde i forlængelse af lovforslagets vedtagelse samt gennem den løbende dialog mellem sektoren og Finanstilsynet. Derudover skal det bemærkes, at ESA'erne (EBA, EIOPA og ESMA) i henhold til 4. hvidvaskdirektiv også vil udstede vejledninger til myndigheder og kreditinstitutter og finansieringsinstitutter. Udkast til disse vejledninger er under udarbejdelse og har været i offentlig høring, hvor sektoren har haft mulighed for at afgive høringssvar.

3.2.2. Nærtstående (§ 2, nr. 6)

Finansrådet, Realkreditforeningen, Realkreditrådet og Forsikring & Pension bemærker, at det følger af 4. hvidvaskdirektivs definition af nærtstående, at "børn" og ikke "livsarvinger" er omfattet af begrebet. Dette bør afspejles i lovforslagets definition af begrebet, da der ellers vil være tale om en utilsigtet overimplementering. Realkreditrådet bemærker endvidere, at formuleringen af bestemmelsen giver anledning til uklarhed om, hvilken personkreds, der er omfattet. Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at brugen af begrebet "samlever" udvider anvendelsesområdet i forhold til direktivet.

Kommentar

Der er tale om en utilsigtet brug af begrebet livsarvinger, som derfor erstattes af "børn". Da 4. hvidvaskdirektiv omfatter personer, der kan side-stilles med ægtefæller, vurderes det, at samlevere fortsat skal omfattes af

bestemmelsens anvendelsesområde. Det er endvidere i forlængelse af høringen vurderet hensigtsmæssigt at omskrive bestemmelsen, så det fremgår mere tydeligt, hvilken personkreds, der er omfattet heraf.

3.2.3. Internationale organisationer (§ 2, nr. 8, litra h)

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at begrebet ”internationale organisationer” i relation til reglerne om de politisk eksponerede personer, hverken er defineret klart i 4. hvidvaskdirektiv eller i lovforslaget. BIQ finder, at definitionen af ”internationale organisationer” ikke er beskrevet tilstrækkeligt og efterspørger en uddybende beskrivelse af begrebet, samt en udspecificering af det specifikke hensyn i lovforarbejdet. Organisationerne bemærker, at da definitionen på en politisk eksponeret person i en international organisation er hentet i FATF’s anbefalinger, vil det være nærliggende også at hente definitionen af en international organisation her.

Kommentar

Begrebet internationale organisationer er ikke nærmere defineret i 4. hvidvaskdirektiv og er samtidig et nyt begreb i relation til hvidvaskloven.

På baggrund af høringen findes det hensigtsmæssigt i lovforslagets bemærkninger mere klart at definere, hvilke former for internationale organisationer, der er omfattet af lovens anvendelsesområde. Det vurderes ud fra en formålsfortolkning hensigtsmæssigt i lovforslaget at definere internationale organisationer, som organisationer, der er etableret ved indgåelse af en politisk aftale. Ved denne sondring anses bestemmelsen for implementeret så snævert som muligt inden for rammerne af 4. hvidvaskdirektiv.

3.2.4. Reelle ejere (§ 2, nr. 9)

Forsikring & Pension samt Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at det fremgår af lovforslaget, at også potentielle rettigheder skal tages i betragtning ved vurderingen af, om der foreligger et reelt ejerskab. Et sådant krav er både meget byrdefuldt og forekommer ikke realistisk.

Finansrådet, Realkreditforeningen og Realkreditrådet anfører, at den 25 pct. grænse, der fremgår af 4. hvidvaskdirektiv, bør fremgå af lovtæksten og ikke kun i bemærkningerne, samt at der bør indsættes en 25 pct. grænse i forhold til begunstigede i fonde.

Finansrådet og Realkreditforeningen finder endvidere, at der for så vidt angår reelle ejere i fonde gennemføres en udvidelse af den kreds af perso-

ner, der skal anses som reelle ejere. Det skyldes, at det nu anføres direkte, at medlemmer af bestyrelsen altid er at anse som en reel ejer, hvilket ikke tidligere har været tilfældet. Det bør fremgå, om det i alle situationer er hele bestyrelsen, uanset antal bestyrelsesmedlemmer og beslutningskompetencer. Organisationerne ønsker yderligere, at det præciseres, hvad der menes med særligt begunstigede personer i fonde

Kommentar

Det er vigtigt, som det også fremgik af flere høringssvar i forbindelse med vedtagelsen af lov nr. 262 af 16/03/2016 om indførelse af et register over reelle ejere, at der anvendes samme definition af en reel ejer i lov om registeret over reelle ejere og i hvidvaskloven. I begge love er således anvendt definitionen i 4. hvidvaskdirektiv. Bemærkningerne til definitionen i nærværende lovforslag lægger sig derfor i høj grad op af bemærkningerne til lov nr. 262 af 16/03/2016.

For så vidt angår inddragelsen af potentielle stemmerettigheder i vurderingen af det reelle ejerskab, er der tale om en direktivnær implementering. Derudover er dette endvidere en videreførelse af gældende ret. For at sikre, at bestemmelsen ikke er for byrdefuld, vil det blive præciseret i § 11 vedrørende kundekendskabsproceduren, at der alene skal gennemføres rimelige foranstaltninger for at kontrollere den reelle ejers identitet og klarlægge ejer- og kontrolstruktur. Det skal samtidigt bemærkes, at vedtagelsen af lov om registeret over reelle ejere medfører, at mange juridiske personer er vidende om og har oplysninger om, hvem der er deres reelle ejere. Dette vil generelt medvirke til at lette byrderne for virksomhederne.

I forhold til ønsket om at lade 25 pct.-grænsen fremgå direkte af lovtæksten for at skabe klarhed for virksomhederne anses det ikke for muligt at fastsætte en lovbunden grænse på 25 pct. Det skyldes, at 25 pct.-grænsen i henhold til direktivet alene er en indikation på reelt ejerskab, og der således skal foretages en konkret vurdering i de enkelte tilfælde. Det samme gør sig gældende for begunstigede i fonde. For så vidt angår fonde fremgår det dog af bemærkningerne, at disse personer som udgangspunkt alene vil anses som reelle ejere, hvis de efter fondens vedtægter har et retskrav på at modtage en ikke ubetydelig andel af fondens midler. Det er derfor som beskrevet i bemærkningerne som udgangspunkt alle personer, der modtager midler fra en fond, der skal anses som reelle ejere, dog kan der ses bort fra almindelige uddelingsmodtagere, der alene skal modtage én eller ganske få uddelinger af begrænset økonomisk værdi.

For så vidt angår bemærkningerne om bestyrelsesmedlemmer i fonde, præciseres det i bemærkningerne til lovforslaget, at beslutningskompetencer ikke er afgørende. Præcisering vedrørende antal af medlemmer ses

ikke at være relevant, da det fremgår af bestemmelsens ordlyd, at det er bestyrelsen, det vil sige alle medlemmer af bestyrelsen.

3.3. Risikovurdering, organisering og risikostyring (§§ 7-9)

3.3.1 Risikovurdering (§ 7, stk. 1)

Finansrådet, Realkreditforeningen og Lokale Pengeinstitutter finder, at der er foretaget en omfattende udvidelse af de krav, der stilles i henhold til gældende ret, til den risikovurdering, som skal udarbejdes i henhold til lovforslaget, og efterlyser mere vejledning til udarbejdelsen. Organisationerne finder, at der også bør tages stilling til, i hvilket omfang risikobegrænsende foranstaltninger skal indarbejdes som en del af risikovurderingen. Lokale Pengeinstitutter anfører, at den proportionalitet, som fremgår af 4. hvidvaskdirektiv, ikke beskrives og forankres tilstrækkeligt i lovforslaget, særligt i relation til kravene om risikovurdering og organisering. Finansrådet og Realkreditforeningen henviser til det krav om dokumentation, som følger af forslaget til risikovurdering i § 7, stk. 1, og anfører, at dette ikke bør være et ufravigeligt krav, men at der kan være tilfælde, hvor der må baseres på antagelser.

Kommentar

Gennemførelsen af 4. hvidvaskdirektiv indebærer øgede krav til den risikovurdering, som virksomheder og personer skal udarbejde i henhold til lovforslaget, herunder krav om, at risikovurderingen skal dokumenteres. Det vurderes, at bemærkningerne til lovforslaget er tilstrækkelige på dette område, og at yderligere vejledning vil blive udarbejdet i cirkulæreform som den nuværende vejledning. Det vurderes dog hensigtsmæssigt at tydeliggøre i bemærkningerne, at risikovurderingen skal foretages uden hensyntagen til de risikobegrænsende foranstaltninger, som virksomheder og personer har iværksat i henhold til denne lov.

For så vidt angår det anførte om proportionalitet, vil dette kunne opfyldes inden for rammerne af et risikobaseret system. Det risikobaserede system medfører, at regler kan tilpasses den enkelte virksomheds forretningsmodel. Derfor skal mindre virksomheder med færre kunder, produkter, leveringskanaler, grænseoverskridende aktiviteter m.v. have mindre komplekse politikker, procedurer og kontroller end meget store og komplekse virksomheder. En virksomhed skal dog altid kunne håndtere den risiko, den påtager sig ved at udbyde et produkt eller indgå en forretningsforbindelse med en kunde. Der er yderligere i videst muligt omfang foretaget direktivnær implementering, hvilket igen sikrer, at mindre virksomheder ikke pålægges flere byrder end påkrævet under hensyntagen til en effektiv og målrettet bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering.

I relation til dokumentation af virksomhedens eller personens risikovurdering, vurderes det på baggrund af høringen hensigtsmæssigt i bemærkningerne til bestemmelsen at tydeliggøre, at kravet om dokumentation indebærer, at risikovurderingen ikke må baseres på antagelser, men at den skal tage udgangspunkt i den supranationale og nationale risikovurdering m.v. Hertil kommer dog, at der i sagens natur kan være situationer, hvor det ikke er muligt at dokumentere aspekter af en risikovurdering, eksempelvis inden for nicheområder eller ved udviklingen af nye produkter. Det vil dog have undtagelsens karakter, at en risikovurdering bygger delvist på antagelser og ikke er dokumenteret.

3.3.2. Undtagelser til risikovurdering (§ 7, stk. 3)

Forsikring & Pension opfordrer til, at undtagelsen til kravene om risikovurdering, udnyttes hurtigst muligt for obligatoriske pensionsprodukter oprettet som led i et ansættelsesforhold, da organisationen finder, at selskaberne ikke skal afholde unødvendige og meget væsentlige omkostninger for den pågældende type af produkter, hvor risikoen for, at de benyttes til hvidvask af udbytte og/eller finansiering af terrorisme stort set ikke er eksisterende. Det er økonomisk mest fornuftigt, at selskaberne undgår at etablere systemer til opfyldelse af pligter i loven, som de alligevel undtages fra kort efter ikrafttræden.

Finansrådet og Realkreditforeningen ønsker, at det uddybes, om regler om undtagelse fra kravene i stk. 1 og 2 vil blive fastsat i bekendtgørelsesform, om undtagelser kun kan gives på sektor-/brancheniveau og ikke eksempelvis på produktbasis, og om der stadig skal foretages en generel risikovurdering på sektorbasis, og hvem der i så fald skal foretage vurderingen.

Advokatrådet anser advokatbranchen for en lavrisikosektor, og Advokatrådet forventer, at Rådet kan fastsætte sådanne generelle risikovurderinger for branchen, at alle advokatvirksomheder med en sædvanlig sagsportefølje, kan henholde sig til de sektorspecifikke vurderinger i forbindelse med opfyldelse af kravene i forslaget § 7.

Kommentar

Efter den foreslåede undtagelsesbestemmelse kan virksomheder undtages for kravene til risikovurdering, hvor de specifikke risici er klare og forståelige. Der vil kunne ske undtagelse for specifikke sektorer, men også for udbud af visse produkter, leveringskanaler m.v. En undtagelse vil f.eks. betyde, at en bestemt kundetype eller et produkt altid kan kategoriseres som øget, alm. eller begrænset risiko. Virksomhederne vil fortsat

skulle opfylde alle lovens andre krav, og selskaberne undgår ikke at etablere systemer. Opfyldelsen af lovens krav skal i sådanne situationer ske med udgangspunkt i den i bekendtgørelsen fastsatte risiko på området. Som anført af Forsikring & Pension, Finansrådet og Realkreditforeningen, kan samspillet til yderligere regler i lovforslaget med fordel præciseres, så det klart fremgår, at bestemmelsen alene kan udmøntes i undtagelser til krav om risikovurdering, men at der ikke i øvrigt kan fastsættes undtagelser til lovens krav.

Det er et krav for undtagelse til risikovurdering, at der er en klar forståelse af risikoen. Dette kan være både for produkter, sektorer, kunder mv. Det vil sige risikofaktorer som nævnt i stk. 1. En udmøntning af bestemmelsen vil skulle ske i et samarbejde mellem virksomheder og personer og relevante myndigheder herunder Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK).

Advokatrådet forventes i henhold til lovforslaget at udarbejde dokumenterede risikovurderinger og udstede vejledning, som advokater også kan anvende til at udarbejde deres individuelt dokumenterede risikovurdering. Foranlediget af spørgsmålet præciseres det, at erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler om undtagelser for advokater.

3.3.3. Organisering

Finansrådet, Realkreditforeningen og Lokale Pengeinstitutter bemærker vedrørende lovforslagets krav om, at den daglige ledelse skal udpege en ansvarlig på hvidvaskområdet og en complianceansvarlig, at det er uklart hvorvidt virksomhedens complianceansvarlige også kan være udpeget som hvidvaskansvarlig.

Lokale Pengeinstitutter henviser til samspillet med ledelsesbekendtgørelsens krav, og understreger vigtigheden af, at virksomhedernes organiseringer så vidt muligt kan opretholdes. Foreningen foreslår, at der i lovforslaget indsættes en bestemmelse svarende til § 17, stk. 6, i ledelsesbekendtgørelsen, hvoraf følger, at såfremt en virksomheds direktion vurderer, at virksomhedens størrelse eller sammensætningen af virksomhedens aktiviteter berettiger hertil, kan den samme person udpeges til at være complianceansvarlig og risikoansvarlig. Endvidere følger, at det dog altid skal sikres, at medarbejdere ikke er involveret i udførelsen af opgaver, som de kontrollerer som led i deres complianceopgaver.

Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at lovforslagets krav i bemærkningerne om, at den person, som udpeges som den hvidvaskansvarlige, skal være involveret i det daglige arbejde, er et problematisk krav i relation til en udpeget, som er medlem af direktionen i virksomheden.

Herudover anføres, at de opgaver, der skal varetages af den hvidvaskansvarlige ikke er forenelige med udpegning af et direktionsmedlem. Organisationerne ønsker endvidere afklaret, om den hvidvaskansvarlige skal fit & propergodkendes som en nøgleperson.

Forsikring & Pension, Finans og Leasing, Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at det er uhensigtsmæssigt, at det ikke af lovforslaget fremgår, om der kan udpeges mere end én hvidvaskansvarlig samt om ansvaret kan delegeres. Det anføres, at det i en større virksomhed formentlig ikke vil være muligt for en enkelt person at have indgående indsigt i alle forretningsområder, produkter og procedurer.

Kommentar

Det tilsigtes ikke med lovforslaget at indføre krav om, at de omfattede virksomheder skal foretage organisatoriske ændringer.

På den baggrund og idet det vil kunne være byrdefuldt for især mindre virksomheder, såfremt disse skal etablere særskilte afdelinger for hvidvask og terrorfinansiering, frem for – som det ofte er tilfældet i dag – at disse funktioner er en del af virksomhedernes compliance afdelinger, vurderes det hensigtsmæssigt, ud fra en proportionalitetsvurdering, at tilføje i bemærkningerne til bestemmelserne om den hvidvaskansvarlige, at det særligt for mindre virksomheder vil gælde, at den samme person kan udpeges som hvidvaskansvarlig og samtidig være compliance ansvarlig. Det vil kunne være tilfældet, hvis virksomhedens direktion vurderer, at virksomhedens størrelse eller sammensætningen af virksomhedens aktiviteter berettiger hertil. Det er dog væsentligt for virksomheden at have fokus på, at de af virksomhedens opgaver, vedkommende varetager som hvidvaskansvarlig, som udgangspunkt ikke er opgaver, som hører ind under de funktioner, der skal varetages af virksomhedens compliance afdeling. For større virksomheder vil udgangspunktet modsætningsvist være, at det ikke vil være den samme person, som varetager ansvaret som hvidvaskansvarlig og ansvaret som compliance ansvarlig i lighed med reglerne i ledelsesbekendtgørelsen.

Vedrørende lovforslagets krav om, at den person, som udpeges som den hvidvaskansvarlige skal være involveret i det daglige arbejde, og bemærkningerne herom, vil bemærkningerne blive justeret, så der i stedet stilles krav om involvering i virksomhedens arbejde med forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og terrorfinansiering. Med hensyn til foreneligheden med at være udpeget som hvidvaskansvarlig, og samtidig være direktionsmedlem bemærkes, at bestemmelsen åbner op for at udpege en bredere kreds end alene et direktionsmedlem.

Vedrørende muligheden for at udpege flere end én hvidvaskansvarlig, bemærkes det, at der ikke kan udpeges mere end én person, men at det i lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen præciseres, at den hvidvaskansvarlige har mulighed for at uddelegere de forpligtelser, der følger af bestemmelsen, til en eller flere medarbejdere med tilstrækkeligt kendskab til virksomhedens risiko for hvidvask og terrorfinansiering. En eventuel uddelegering skal omfatte en eller flere navngivne personer. Der kan således ikke uddelegeres opgaver til en enhed i virksomheden, f.eks. virksomhedens complianceafdeling, ligesom ansvaret for at overholde bestemmelsen fortsat påhviler den person, som er udpeget som hvidvaskansvarlig.

De kommende regler om egnetheds- og hæderlighedsvurdering af nøglepersoner i henhold til lov om finansiel virksomhed omfatter alene SIFI-institutter. Herudover gælder der i dag krav om egnetheds- og hæderlighedsvurdering af nøglepersoner i gruppe 1-forsikringselskaber. Nøglepersoner er bl.a. ansatte, der indgår i den faktiske ledelse af virksomheden, men som ikke er anmeldt som direktører hos Erhvervsstyrelsen. Spørgsmålet om, hvorvidt en person, der udpeges som hvidvaskansvarlig i et SIFI-institut eller et gruppe 1-forsikringselskab, dermed også er en nøgleperson, vil bero på en konkret vurdering af, om personen er placeret på et så højt niveau i organisationen, at personen må anses for en del af den faktiske ledelse.

3.3.4 Risikostyring (§ 8)

Interne politikker og godkendelser

Forsikring & Pension bemærker, at der bør være en stringent anvendelse af begreber som politikker og forretningsgange på tværs af regelsæt, herunder ledelsesbekendtgørelsen, og finder det uhensigtsmæssigt, at et nyt udefineret begreb som ”interne politikker” anvendes i forslaget til § 8, stk. 2. Organisationen bemærker, at ”forretningsgange” typisk godkendes af den daglige ledelse, mens ”politikker” typisk kun godkendes på bestyrelsesniveau.

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at det i henhold til ledelsesbekendtgørelsen er bestyrelsens opgave at træffe beslutning om virksomhedens politikker, hvorfor det for virksomheder, som er omfattet af ledelsesbekendtgørelsen, er væsentligt, at de allerede etablerede godkendelseslinjer opretholdes, så det endelige ansvar for godkendelse af instituttets politikker fastholdes i bestyrelsen.

Kommentar

Der er tale om en direktivnær implementering af begreberne politikker og procedurer, som skal ses i lyset af, at kun et begrænset antal virksomheder ud af de ca. 15.100 virksomheder, som er omfattet af lovforslaget,

tillige er omfattet af lov om finansiel virksomhed og regler udstedt i medfør heraf. Benævnelsen ”interne” er en videreførelse fra den nuværende hvidvasklov. Da betegnelsen ”interne” ikke fremgår af direktivet, vurderes det, at denne kan udgå af lovteksten, så betegnelsen bliver ”skriftlige politikker”.

Det vurderes hensigtsmæssigt i bemærkningerne til bestemmelsen at tilføje, at andre godkendelsesled kan følge af anden lovgivning. Lovforslagets krav om den hvidvaskansvarliges godkendelse, er ikke til hinder for, at virksomhedens bestyrelse foretager den endelige godkendelse af virksomhedens politikker. Hensigten med godkendelsen af den hvidvaskansvarlige er at sikre, at politikkerne er godkendt af en person med indgående kendskab til det specifikke område.

Udpegning af en compliance ansvarlig

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at bestemmelsen om udpegning af en complianceansvarlig skaber usikkerhed om compliance funktionens uafhængighed, på grund af formuleringen af forslaget om, at den complianceansvarlige skal sikre virksomhedens overholdelse af reglerne. Formuleringen er ikke i overensstemmelse med ledelsesbekendtgørelsen, hvorefter compliancefunktionen skal ”kontrollere og vurdere” efterlevelsen af reglerne.

Kommentar

Der er tale om en utilsigtet forskel i forhold til ledelsesbekendtgørelsen, hvorfor bestemmelsen præciseres, så den complianceansvarlige skal kontrollere og vurdere, om virksomhedens procedurer og foranstaltninger på området for hvidvask og terrorfinansiering er effektive. Bestemmelsen kommer dermed i overensstemmelse med ledelsesbekendtgørelsen.

Uafhængig revisionsfunktion

Foreningen af Interne Revisorer anfører, at forslaget til § 8, stk. 4, vedrørende den uafhængige revisionsfunktion, bør anvende den samme terminologi som revisionsbekendtgørelsen. Derudover bør det være bestyrelsens ansvar at sikre bestemmelsens overholdelse, og at pligten til at vurdere, hvorvidt virksomhedens skriftlige interne politikker, procedurer og kontroller i henhold til lovforslaget er tilrettelagt og fungerer på betryggende vis, påhviler intern revision. Dette vil tydeliggøre, at opgaven ikke medfører en udvidelse af intern revisions opgaver i henhold til revisionsbekendtgørelsen og dennes krav om vurdering af alle væsentlige og risikofyldte områder. Forsikring & Pension anfører, at det for at sikre ensretning med anden lovgivning bør præciseres, at hvidvask ikke er en opgave for intern revision.

Kommentar

Formuleringen af bestemmelsen bevirker en utilsigtet forskel i forhold til revisionsbekendtgørelsen. Ifølge denne påhviler ansvaret for at sikre bekendtgørelsens overholdelse bestyrelsen, ligesom begrebet ”intern revision” anvendes. Lovforslaget ændres derfor, således at det fremgår, at bestyrelser i virksomheder, som har en intern revision, skal sikre, at den interne revision vurderer, hvorvidt virksomhedens skriftlige politikker, procedurer og kontroller, er tilrettelagt og fungerer på betryggende vis.

Krav til koncerner

Forsikring & Pension bemærker, at det af bemærkningerne til lovforslagets § 9 fremgår, at der skal udfærdiges politikker for databeskyttelse ved udveksling inden for koncerner, og at politikkerne bl.a. skal gælde for ”enheder, hvori modervirksomheden eller dens dattervirksomheder besidder en kapitalinteresse”. Forsikring & Pension mener, at dette er en for bred definition, der kan omfatte samtlige investeringsobjekter, og at der bør fastsættes nogle grænser for ejerandel eller tilsvarende.

Realkreditrådet foreslår præcisering af ordlyden af § 9, stk. 1, således at det for så vidt angår kravet om politikker og procedurer for udveksling af oplysninger inden for koncernen præciseres, at der er tale om udveksling af oplysninger, med det formål at bekæmpe hvidvask af penge og finansiering af terrorisme.

Kommentar

Der er tale om en direktivnær implementering af definitionen af koncerner. Definitionen af koncerner i denne kontekst er bredere end den generelle definition, der i dag er i lov om finansiel virksomhed. Da definitionen imidlertid fremgår af direktivet og skal gælde for samtlige virksomheder omfattet af hvidvaskloven, og ikke kun de finansielle virksomheder, er der ikke mulighed for at anvende en definition, der er i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

Det følger af 4. hvidvaskdirektiv vedrørende kravet om politikker og procedurer for udveksling af oplysninger inden for koncernen, at det er oplysninger, der udveksles med det formål at bekæmpe hvidvask af penge og finansiering af terrorisme, der er omfattet. For at undgå nogen tvivl herom vil det blive præciseret i bemærkningerne til § 9.

3.4. Almindelige krav til kundekendskabsproceduren (§§ 10-16)

3.4.1. Tidspunktet for kundekendskabsprocedurer (§ 10)

3.4.1.1. Forretningsmæssige forbindelser (§ 10, nr. 1)

Dansk Erhverv og Fondsmæglerforeningen anfører, at der sker en udvidelse og overimplementering af pligten til at foretage kundekendskabsprocedurer.

Finans og Leasing anfører, at der mangler overgangsbestemmelser i lovforslaget, særligt med henblik på eksisterende kundeforhold og behandling af kundeoplysninger indhentet før lovens ikrafttræden. Tillige har Finans og Leasing fokus på, at der ikke kan lovgives med tilbagevirkende kraft, samt at der i loven er behov for præcisering, hvad angår kundeforhold, der er oprettet i henhold til undtagelsesbekendtgørelsen med henblik på kundekendskabsprocedurer. Finans og Leasing finder endvidere, at der er behov for uddybelse af hvad "et passende interval" er.

Dansk Industri og Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at der mangler en præcisering af hvad der skal forstås ved "løbende". Dette bør ske for at undgå et overflødigt krav om gennemgang af samtlige kundeforhold med faste intervaller. Tillige bør det oplyses, om bestemmelsen indebærer et krav om, at de omfattede virksomheder er forpligtet til at indhente oplysninger om ændringer i en virksomhedskundes ejer- og kontrolstruktur via registeret over reelle ejere.

Realkreditrådet anfører, at det forekommer uklart, hvorvidt det forventes, at der indhentes ny dokumentation på kunden, eller om kravet om løbende kontrol med passende interval af kundeoplysningerne tager sigte på, at der skal ske en opdatering af formål/omfang/risiko ved kundeforholdet. Realkreditrådet foreslår, at dette præciseres.

Forsikring & Pension forstår bestemmelsens formulering således, at omfattede livsforsikrings- og pensionselskaber ikke af egen drift løbende skal kontrollere ejerkredsen af en juridisk person, medmindre der opstår en konkret grund til at formode, at der er sket ændringer i ejerkredsen. Forsikring & Pension anfører endvidere, at kravet om at gennemføre kundekendskabsprocedurer overfor eksisterende kunder ikke bør omfatte livsforsikrings- og pensionselskaber.

Finans og Leasing finder, at gennemførelsen af en "ny" kundekendskabsprocedure alene fremgår af bemærkningerne. Derfor finder Finans og Leasing ikke, at der er sket en korrekt implementering af 4. hvidvaskdirektiv. Derudover anfører Finans og Leasing, at det alene bør være data indhentet efter lovens ikrafttræden, der løbende skal ajourføres.

HORESTA finder, at lovforslaget på spilområdet overimplementerer 4. hvidvaskdirektiv i relation til definitionen af forretningsmæssig forbindelse mellem et landbaseret kasino og en kunde.

Kommentar

I forhold til bemærkningerne om, at kravet om at kundekendskabsproceduren skal foretages "løbende", er dette en utilsigtet formulering, og ordet "løbende" vil udgå af bemærkningerne til bestemmelsen.

Det præciseres samtidig, at kundekendskabsprocedurer kun skal gennemføres overfor eksisterende kunder, når en kundes relevante omstændigheder ændrer sig. Derudover præciseres det, at kundekendskabsproceduren skal gennemføres på passende tidspunkter ud fra en risikovurdering.

For så vidt angår kunder, der på nuværende tidspunkt er undtaget efter den gældende lovgivning skal der på et passende tidspunkt gennemføres en kundekendskabsprocedure. I forlængelse af lovens ikrafttræden skal der foretages en risikovurdering af alle kundeforhold, hvor der ikke er gennemført kundekendskabsprocedurer, og ud fra dette fastlægges proceduren for disse kundeforhold.

Det fremgår af lovforslaget, at hvis en virksomhed eller person omfattet af loven får viden om, at et selskabs ejer- eller kontrolstruktur ændres, skal der gennemføres kundekendskabsprocedurer. Dette medfører dog ikke en løbende forpligtigelse til at sikre overensstemmelse med oplysningerne i registeret over reelle ejere, men alene hvis virksomheden eller personen får faktisk viden om en ændring, der medfører, at kundens relevante omstændigheder dermed har ændret sig. Det anførte giver derfor ikke anledning til ændringer.

I lighed med gældende ret, indsættes der samtidig en forpligtigelse i § 11 til at ajourføre dokumenter, data eller oplysninger i forbindelse med overvågningspligten, hvilket også er udtryk for en direktivnær implementering.

I forhold til Finans og Leasings bemærkninger vedrørende overgangsordninger for eksisterende kundeforhold, samt at forpligtigelser overfor eksisterende kunder er lovgivning med tilbagevirkende kraft skal det bemærkes, at der som nævnt ikke er et krav om, at der fra første dag efter lovens ikrafttræden skal gennemføres kundekendskabsprocedurer på alle eksisterende kunder, men på passende tidspunkter i kundeforholdet. Der er derfor heller ikke tale om lovgivning med tilbagevirkende kraft.

Generelt skal tidspunktet for og omfanget af nye kundekendskabsprocedurer fastlægges i henhold til virksomhedens risikovurdering af kundeforholdet. I overensstemmelse med den risikobaserede tilgang er det således virksomheden, der, på baggrund af dens vurdering af kundeforholdet, skal vurdere omfanget af den nye kundekendskabsprocedure. Det samme gør sig gældende i forhold til hvilke kundekendskabsprocedurer, der vil være relevante.

Det overordnede formål er, at virksomheder anvender deres ressourcer på områder med øget risiko, mens der specielt i kundeforhold med begrænset risiko ikke er behov for omfattende og jævnligt gentagne procedurer. I alle tilfælde vil det som oftest ikke være relevant at kontrollere en fysisk kundes cpr-nr. igen eller indhente kopi af pas, men det kan være relevant at kontrollere, om kunden er blevet en politisk eksponeret person, om en virksomhed har fået nye reelle ejere mv. Omfanget af en gentagen kundekendingsprocedure fastlægges ud fra risikovurderingen af kundeforholdet, der også skal opdateres ved gennemførelsen af den gentagne kundekendingsprocedure. Det anførte giver ikke anledning til ændringer.

I forhold til kravet om at gennemføre kundekendingsprocedurer overfor eksisterende kunder omfatter dette også livsforsikrings- og pensionselskaber. Der er ikke efter 4. hvidvaskdirektiv mulighed for at undtage specifikke sektorer for kravet, men på dette område vil langt de fleste kundeforhold kunne vurderes til at være begrænset risiko. Der henvises i øvrigt til bilag 2, hvor der er angivet risikofaktorer, der potentielt indebærer en begrænset risiko, hvor flere livs- og pensionsprodukter er angivet.

For så vidt angår reguleringen på spilområdet, vil der i lovforslaget blive foretaget en præcisering, så en enkeltstående transaktion eller aktivitet, hvor det ikke er forventet, at relationen mellem spiludbyderen og kunden får en vis varighed, ikke omfattes af definitionen af en forretningsmæssig forbindelse. Endvidere vil det blive præciseret, at det må forventes, at relationen er af en vis varighed, og dermed omfattes af definitionen af en forretningsmæssig forbindelse, hvis den samme kunde vender tilbage med jævne mellemrum til det eller de landbaserede kasinoer, som virksomheden har ejerandel i. Har kunden et uge-, måneds- eller årskort, vil der f.eks. være tale om en forretningsmæssig forbindelse.

3.4.1.2. Enkeltstående transaktioner og mistanke (§10, nr. 2-4)

Dansk Erhverv og Danske Spil A/S ønsker kundekendingsproceduren for spil ændret, så proceduren først skal gennemføres ved udbetaling af gevinster fra spil på 2.000 euro eller derover.

Dansk Onlinespil ønsker, at det overlades til den enkelte spiludbyder, hvorledes spiludbyderen vil efterleve reglerne, at det fastsættes som krav i lovgivningen, så spiludbydere af landbaserede væddemål for alle kunder skal etablere et kundeforhold ved registrering af kunderne og registrering af alle spiltransaktioner.

Finansrådet og Realkreditforeningen finder, at det i forhold til § 10, nr. 4 og nr. 5, bør præciseres hvad der forstås ved ”mistanke” og ”tvivl om”, herunder hvor stærk en mistanke eller tvivl, der skal foreligge, før kundekendskabsproceduren skal gentages. Herudover bør det præciseres, at kunder, hvor instituttet allerede har gennemført ”kend-din-kunde--procedurer”, ikke skal legitimeres igen, før der sendes en underretning til SØIK.

Kommentar

For så vidt angår muligheden for at fastsætte, at kundekendskabsproceduren alene skal gennemføres ved gevinster, anses den foreslåede bestemmelse der både omfatter indskud og gevinst for at være en direktivnær implementering. Hertil kommer, at direktivet endvidere medfører, at andre spilrelaterede transaktioner end indsatser og gevinster, som f.eks. overførelse fra bankkonto til spilkonto, omfattes af 15.000 euro grænsen i lovforslagets § 10, nr. 2, litra a. Der vil dog blive foretaget en præcisering i lovforslaget i relation til 2.000 euro grænsen ved udbud af spil.

Vedrørende Dansk Onlinespil opfordring skal det bemærkes, at det afgørende er, at reglerne overholdes og ikke hvorledes dette sikres af de enkelte spiludbydere mv. Det vurderes mest hensigtsmæssigt og i overensstemmelse med de bagvedliggende EU-regler, at det overlades til den enkelte virksomhed selv at implementere det system, som virksomheden finder bedst, frem for at fastsætte fælles regler, som evt. kun passer nogle spiludbydere og ikke andre. At fastsætte sådanne regler vil endvidere være overimplementering af 4. hvidvaskdirektiv.

Endelig vil forslaget til § 10, nr. 4, blive affattet, så det præciseres, at der ikke skal foretages kundekendskabsprocedurer, inden der foretages en underretning til SØIK.

3.4.2. Kundekendskabsproceduren indhold (§ 11)

3.4.2.1. Juridiske personer generelt (§ 11, stk. 1, nr. 1, litra c)

Fondsmæglerforeningen og Finans og Leasing anfører, at registeret over reelle ejere bør være tilstrækkeligt til at opfylde kravet i den foreslåede bestemmelse.

Transparency International anfører, at af hensyn til virksomheders og borgeres retssikkerhed er det væsentligt, at loven medvirker til at sikre, at det kommende register over reelle ejere af virksomheder og andre juridiske personer bliver fuldt offentligt tilgængeligt.

Advokatrådet og Danske Advokater spørger, om ledelsen også skal anses som reel ejer i tilfælde, hvor der kan identificeres en fysisk person, der ejer mere end 25 %. Hvis der ikke kan findes en reel ejer, skal ledelsen anses for reel ejer.

Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at det ud fra en fortolkning af 4. hvidvaskdirektiv må være tilstrækkeligt i forhold til foreninger, at kravet om identitetskontrol af den daglige ledelse ændres til, at det efter en risikobaseret vurdering er tilstrækkeligt, at alene den øverste repræsentant fra den daglige ledelse legitimeres, eller at der gives instituttet mulighed for på baggrund af en risikovurdering at vurdere, hvor mange og hvilke repræsentanter fra den daglige ledelse, der skal legitimeres.

Kommentar

Formålet med registret over reelle ejere er i henhold til 4. hvidvaskdirektiv at skabe øget gennemsigtighed for at bekæmpe misbrug af juridiske enheder samt nationalt at styrke indsatsen mod skattely på erhvervsområdet. Registret over reelle ejere har derfor ikke som hovedformål at være en uafhængig og pålidelig kilde til gennemførelse af kundekendingsprocedurer. Derfor fremgår det også af artikel 30, stk. 8, i 4. hvidvaskdirektiv, at virksomheder og personer ikke udelukkende kan forlade sig på registret. Det er derfor ikke muligt i national ret at fastsætte, at kravene til kundekendingsprocedurer altid kan opfyldes ved opslag i registret over reelle ejere.

Transparency International anfører, at loven skal medvirke til at sikre, at det kommende register over reelle ejere af virksomheder og andre juridiske personer bliver fuldt offentligt tilgængeligt. Dette ønske ligger umiddelbart uden for dette lovforslags område. Det skal dog bemærkes, at det af lov nr. 262 af 16/03/2016 om indførelse af et register over reelle ejere fremgår, at Erhvervsstyrelsen fastsætter nærmere regler om registrering og offentliggørelse af oplysninger i registret over reelle ejere. Der vil således blive fastsat regler om offentliggørelse, hvor det forventes, at alle oplysninger om reelle ejere, bortset fra fortrolige oplysninger om CPR-numre og lignende, vil være offentligt tilgængelige. Det vil endvidere være muligt at fastsætte regler om undtagelse af oplysninger fra offentliggørelse, hvor det er konkret begrundet og der foreligger ekstraordinære omstændigheder, fx hvis fri adgang til oplysningerne ville udsætte den reelle ejer for eksempelvis risiko for svig, bortførelse, pengeafpresning, vold eller intimidering.

Det bemærkes i øvrigt, at ledelsen i en virksomhed ikke skal anses som reel ejer, hvis der kan identificeres en reel ejer i øvrigt. En reel ejer skal som udgangspunkt altid identificeres, og der skal foretages kontrol af

dennes identitetsoplysninger. Kun i tilfælde, hvor der ikke er en reel ejer, hvor alle muligheder er udtømt, og der ikke er grund til mistanke, kan den daglige ledelse anses som reel ejer, eller i tilfælde hvor der er tvivl om, hvorvidt den eller de personer, der er identificerede er reel ejer. Dette præciseres nærmere i lovforslaget.

Offentlige myndigheder skal underlægges kundekendskabsproceduren på samme måde som andre kunder, da der ikke er mulighed for at undtage disse kunder efter direktivet. Offentlige forvaltninger fremgår af bilag 2 til loven som en risikofaktor, der potentielt indebærer en begrænset risiko.

For så vidt angår foreninger angiver 4. hvidvaskdirektiv, at en reel ejer er den eller de personer, der udgør den øverste ledelse. Direktivet giver dermed ikke mulighed for at udvælge et medlem af ledelsen. Dette er også i overensstemmelse med kravene i lov om indførelse af registeret over reelle ejere. Det skal dog bemærkes, at der i regi af de lempede kundekendskabsprocedurer kan iværksættes procedurer, der medfører, at kravet ikke bliver for byrdefuldt. Det fremgår her, at der f.eks. kan fastsættes beløbsgrænser for gennemførelse af kundekendskabsproceduren, samt at oplysninger om reelle ejere kan udleveres af kunden.

3.4.2.2. Reelle ejere af advokaters klientkonti og nominee depoter (§ 11, stk. 1, nr. 1, litra c)

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at undtagelsen i den gældende hvidvasklovs § 21, stk. 2, ikke videreføres i 4. hvidvaskdirektiv, hvorfor institutter skal identificere og legitimere advokatens klienter med midler på en fælles klientkonto. Finansrådet og Realkreditforeningen anfører hertil, at det vil være meget byrdefuldt løbende at skulle indhente identitetsoplysninger mv. på advokatens klienter, ligesom det næsten vil være umuligt løbende at kontrollere, om advokaten får nye klienter, som skal identificeres. Tillige vil det, jf. databeskyttelsesreglerne, være en nødvendighed, at advokaten oplyser, hvornår klienten ikke længere har midler på kontoen, idet institutterne skal opfylde slettepligten. Organisationerne bemærker, at såfremt det skal give mening at benytte en lavrisikomodel på advokater, er det nødvendigt, at det er nogle overordnede risikofaktorer, som institutterne lægger til grund. Finansrådet og Realkreditforeningen finder det derfor nødvendigt, at det er advokatens ”kundetyper”, der kigges på i en risikovurdering, og ikke de konkrete klienter.

Advokatrådet anfører, at undtagelsen i den gældende hvidvasklov udgår af lovteksten, hvorfor det bemærkes, at de administrative byrder for pengeinstitutter og advokater ved anvendelse af fælles klientbankkonti vil blive helt uoverskuelige, såfremt undtagelsen ikke kan opretholdes. Ad-

vokatrådet tilslutter sig Finansrådet og Realkreditforeningens bemærkninger.

Finansrådet og Realkreditforeningen spørger, hvorvidt nominee depoter kan videreføres uden identifikation af en reel ejer. Store kapitalforvaltere og finansielle institutioner nægter som altovervejende udgangspunkt at udlevere oplysninger om deres kunder, og hvis det ikke er muligt at fortsætte denne tradition, vil bestemmelsen svække konkurrencemulighederne for Danmark og medføre forretningstab.

Kommentar

Der er ikke muligt i henhold til 4. hvidvaskdirektiv generelt at fastsætte en undtagelse for fælles klientkonti, men det præciseres i bemærkningerne til § 22, i hvilket omfang og under hvilke betingelser, der kan føres samlekonti uden at det kontoførende institut skal have oplysninger om de reelle ejere af kontoen. Dette vil være i tilfælde, hvor advokaten selv er undergivet regler svarende til denne lov, kundeforholdet med advokaten vurderes som begrænset risiko, og virksomheden eller personen vurderer, at advokaten har etableret tilstrækkelige forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme. Det kan være nødvendigt f.eks. at vurdere advokatens skriftlige procedurer samt at foretage stikprøver af advokatens mulighed for at udlevere identitetsoplysninger på forespørgsel.

På samme måde er det et krav, at advokaten er omfattet af hvidvaskloven og har foretaget kundekendskabsprocedurer.

For så vidt angår Finansrådets og Realkreditforeningens kommentar om nominee-depoter, skal det sikres, at det er samme regler, der gælder i hele EU. ESA'erne er på nuværende tidspunkt i gang med at udarbejde en vejledning til kundekendskabsproceduren, hvorfor det vurderes hensigtsmæssigt ikke at behandle spørgsmålet nærmere i bemærkningerne,

3.4.2.3. Uafhængig og pålidelig kilde (§ 11, stk. 1, nr. 2)

Forsikring & Pension bemærker, at der bør ske en konkretisering af hvilke alternativer, der kan anvendes i forhold til at fastslå identiteten på kunden. Finans og Leasing anfører endvidere, at der skal skabes klarhed over, hvilke kontroller som kan anvendes som fyldestgørende kontrol af identitetsoplysninger ved lav risikovurdering, herunder særligt anvendeligheden af NemID, da en lang række af disse kontroller kan indarbejdes i it-systemer og er omkostningstunge at udvikle.

Realkreditrådet, Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at der bør tages stilling til, om udløbet pas/kørekort fortsat kan være med til at un-

derstøtte validiteten af andre dokumenter. For så vidt angår eksisterende kunder, bør sådanne kunder kunne legitimeres ved et opslag i CPR-registret, så der ikke skal indhentes kopi af fysiske dokumenter fra kunden, selv om sådanne er brugt ved etableringen af forretningsforbindelsen.

Forsikring & Pension anfører, at det bør fremgå, hvilke alternativer der kan anvendes, når en kunde ikke møder fysisk frem, samt at det bør fremgå, at det forhold, at kunden ikke er fysisk fremmødt alene er et risikoelement, der indgår i risikovurderingen af kundeforholdet, men at det ikke automatisk udløser krav om en skærpet kundekendskabsprocedure.

Kommentar

For så vidt angår bemærkningerne om, at eksisterende kunders identitet bør kunne kontrolleres via Det Centrale Personregister, fremgår dette allerede af bemærkningerne til den eksisterende hvidvasklov og det er videreført i forslaget. Registeret kan således betragtes som en uafhængig og pålidelig kilde, og kan derfor anvendes til kontrol af en fysisk persons identitetsoplysninger.

Der er ikke i lovforslaget eller i den nugældende hvidvasklov krav om, at der skal anvendes fysiske legitimationsdokumenter til gennemførelse af kundekendskabsproceduren. Der er heller ikke krav om, at der ved gennemførelse af kundekendskabsprocedurer overfor eksisterende kunder skal gennemføres samme procedurer som ved etableringen af den forretningsmæssige forbindelse.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 10 for så vidt angår kravene ved gennemførelse af kundekendskabsprocedurer overfor eksisterende kunder.

For så vidt angår brug af udløbne pas skal det bemærkes, at oplysningerne skal være aktuelle. Udløbne dokumenter kan understøtte validiteten af andre oplysninger, men det er et krav, at oplysningerne er aktuelle. I den forbindelse skal det understreges, at det ikke er et krav, at der skal anvendes billedlegitimation som pålidelig og uafhængig kilde.

I modsætning til den gældende hvidvasklov er der ikke længere er krav om skærpede kundekendskabsprocedurer, når en kunde ikke er fysisk fremmødt. Som det fremgår af bilag 3 til loven er dette en faktor blandt andre, der skal inddrages i risikovurderingen af kunden.

Finans og Leasing anfører, at der skal skabes klarhed over hvilke kontroller herunder særligt anvendeligheden af NemID, der kan anvendes som fyldestgørende kontrol af identitetsoplysninger i tilfælde med begrænset risiko. Som det også er tilfældet i dag, kan NemID anses som en

uafhængig og pålidelig kilde og vil derfor kunne være tilstrækkeligt til opfyldelse af krav om kontrol af en fysisk kundes identitetsoplysninger i tilfælde med begrænset risiko.

3.4.2.4. Overvågning (§ 11, stk. 1, nr. 4)

Forsikring & Pension bemærker, at bemærkningerne antyder, at for virksomheder af en vis størrelse er IT-løsninger det eneste effektive, hvilket Forsikring & Pension finder unødigt restriktivt og bør udgå.

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at selvom der er tale om en videreførelse af den nugældende bestemmelse, er der behov for, at der i bemærkningerne gives eksempler på eller retningslinjer for, hvordan kravet om at kende ”midlernes oprindelse” kan opfyldes.

Kommentar

Overvågning kan foretages manuelt, ved hjælp af IT-løsninger eller en kombination af begge. IT-løsninger er ikke nødvendigvis det eneste effektive instrument til overvågning af transaktioner. Det er dog vurderingen, at det i mange tilfælde, særligt større virksomheder med mange transaktioner, vil være den mest omkostningseffektive løsning at etablere IT-overvågning af transaktioner i stedet for at foretage manuel overvågning. Det er et valg, der skal træffes af virksomheden baseret på blandt andet omfanget af kunder og transaktioner. Der er således ikke tale om noget lovkrav herom. Dette præciseres i bemærkningerne.

I forhold til eksempler på eller retningslinjer for kravet om at kende ”midlernes oprindelse” vil det blive uddybet i bemærkningerne, idet det bemærkes, at det som oftest vil være relevant i regi af de skærpede kundekendingsprocedurer samt ved undersøgelse af mistænkelige transaktioner. Det vil f.eks. være relevant i forhold til kunder, der investerer store beløb, at undersøge kundens indtjenings- og formueforhold, herunder likviditet, for at afklare om kundens midler er legitime, eller om der skal foretages en underretning af SØIK.

3.4.3. Begunstigede i henhold til livs- og pensionsforsikringer (§ 12)

Forsikring & Pension bemærker, at det er udtryk for overimplementering, når det af forslaget til § 12 følger, at oplysninger om den eller de begunstigede skal indhentes ved forsikringsaftalens indgåelse. Den entydige identifikation skal ifølge organisationen alene foreligge, inden udbetaling sker.

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at det bør understreges, at pensionsopsparinger uden tilknyttede forsikringer, som også har bestemmelser om begunstigede, ikke er omfattet. Organisationerne ønsker desu-

den præciseret, hvad der ligger i lovforslagets bemærkning om, ”at livs- eller pensionsforsikringsselskabet med sikkerhed vurderer, at selskabet vil kunne bestemme den begunstigedes identitet...”, herunder om det vil være tilstrækkeligt, at kunden oplyser, at udbetalingen skal ske til vedkommendes nærmeste pårørende. Endelig bemærker organisationerne, at det bør præciseres, om reglerne også finder anvendelse på allerede eksisterende forsikringsaftaler, hvilket i så fald vil afføde behov for en overgangsperiode.

Kommentar

Det følger af bemærkningerne til lovforslaget, at kravet omfatter livs- og forsikringsselskaber. Det kan hertil tilføjes, at kravet gælder disse virksomheder i relation til livsforsikringer og anden investeringsrelateret forsikringsvirksomhed, hvorfor pensionsopsparinger uden tilknyttede forsikringsordninger, udbudt af f.eks. banker, ikke er omfattet.

I lyset af høringsvarene vurderes det hensigtsmæssigt at præcisere bemærkningerne til bestemmelsen, så det følger heraf, at virksomhederne skal vurdere (og altså ikke ”med sikkerhed vurdere”) at en begunstigedes identitet kan bestemmes. Herudover bør det i bemærkningerne præciseres, at indsættelse af nærmeste begunstigede er tilstrækkeligt, da der er faste procedurer og regler for identificering af sådanne.

Mht. tidspunktet for gennemførelse af bestemmelsens procedurer i relation til begunstigede vurderes det tilstrækkeligt, at oplysninger om en begunstiget indhentes, så snart denne er identificeret eller udpeget, dvs. ikke nødvendigvis i forbindelse med indgåelsen af forsikringsaftalen. Bemærkningerne til bestemmelsen vil blive præciseret i overensstemmelse hermed.

I relation til eksisterende kunder fremgår det af artikel 14, stk. 5, i 4. hvidvaskdirektiv, at kundekendskabsprocedurer skal gennemføres, ikke blot over for nye kunder, men også over for eksisterende kunder på passende tidspunkter på et risikobaseret grundlag. Der er ikke mulighed for at undtage specifikke sektorer fra kravet, men opmærksomheden henledes på, at tidspunkterne for gennemførelse af kundekendskabsproceduren kan fastlægges i overensstemmelse med en risikovurdering foretaget af den enkelte virksomhed.

3.4.4. Afbrydelse eller afvikling af kundeforhold (§ 14)

Realkreditrådet henviser til bemærkningerne til lovforslaget, hvoraf fremgår, at det, inden en virksomhed afvikler et kundeforhold, skal undersøges, om kundekendskabsprocedurerne kan gennemføres på anden måde end det, der er virksomhedens normale procedure. Realkreditrådet finder det urimeligt, at virksomhederne pålægges en sådan byrde. Finansrådet og

Realkreditforeningen bemærker i relation til § 14, stk. 4, at institutterne er bekendt med de udfordringer, der er ved ikke at have en bankkonto i et samfund som det danske, og at man er bevidst om det ansvar, man som sektor er pålagt i relation hertil, men at der stilles store krav til institutternes arbejde med kundekendskabsprocedurerne, og at det derfor er vigtigt, at institutterne også kan stille krav til kunderne.

Kommentar

Bestemmelsen, herunder bemærkningerne til bestemmelsen, er udtryk for direktivnær implementering. Bestemmelsen fastlægger, hvornår de omfattede virksomheder og personer har pligt til at afbryde eller afvikle et kundeforhold, hvis forpligtelsen om kundekendskabsprocedure ikke kan opfyldes. Denne forpligtelse indtræffer således kun, når kundekendskabsproceduren ikke kan gennemføres, og der er en mistanke. Der tages ikke med lovforslaget stilling til, hvornår en virksomhed eller person har ret til i øvrigt at afbryde eller afvikle et kundeforhold, da disse begrænsninger følger af anden lovgivning. Der pålægges dermed ikke med lovforslaget nogen byrde udover i tilfælde, hvor lovforslaget fastsætter en pligt til at afbryde og afvikle et kundeforhold.

For så vidt angår bemærkningen om, at der skal kunne stilles krav til kunderne, skal det bemærkes, at kontrol af en kundes identitet skal ske ved en uafhængig og pålidelig kilde. Kunden er som udgangspunkt ikke at betragte som en uafhængig og pålidelig kilde, og det vil være mest hensigtsmæssigt i langt de fleste tilfælde ikke at basere en kundekendskabsprocedurer på kundens oplysninger for så vidt angår kontrol af kundens identitetsoplysninger.

3.5 Skærpede krav til kundekendskabsproceduren

3.5.1. Politisk eksponerede personer (§ 18)

BIQ anfører, at ledelsen i kommuner samt ledelsen i kommunale forsyningsselskaber ifølge lovforslaget ikke skal betragtes som politisk eksponerede personer. BIQ vurderer dog, at disse persongrupper potentielt er eksponeret for økonomisk kriminalitet, hvorfor de bør omfattes af definitionen af en politisk eksponeret person.

Transparency International bemærker, at det bør eksemplificeres, at begrebet ”nær samarbejdspartner” omfatter medlemmer af regionsråd, kommunalbestyrelser, udvalgsformænd heri samt indkøbsansvarlige i disse samt i offentlige institutioner og virksomheder.

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, idet Danmark er et lavrisikoland i forhold til korruption, at det bør fremgå tydeligere af bemærkningerne, at der inden for gruppen af politisk eksponerede personer kan ske en risikoafvejning.

Kommentar

Det følger af 4. hvidvaskdirektiv, at der skal være tale om medlemmer af statsejede virksomheders "administrative, ledende eller kontrollerende organer". Det ville således være overimplementering af 4. hvidvaskdirektiv, såfremt anvendelsesområdet blev udvidet til at omfatte ledelsen i kommunalt ejede virksomheder.

I forhold til den foreslåede eksemplificering af begrebet "nær samarbejdspartner" vil dette være en udvidelse af anvendelsesområdet for politisk eksponerede personer. Det skal i den sammenhæng bemærkes, at det følger af bemærkningerne til forslaget til § 17, at kundeforhold med personer, der ikke er omfattet af lovforslagets definition af politisk eksponerede personer, vil skulle behandles på samme måde, hvis virksomheden ud fra en risikovurdering finder, at der er tale om skærpet risiko for hvidvask eller terrorfinansiering.

Det følger af bemærkningerne til forslaget til § 18, stk. 4, vedrørende krav om skærpet overvågning af kundeforholdet, at omfanget af overvågningen kan baseres på en risikovurdering, og at personer fra lande, hvor der foreligger et højt korruptionsniveau, potentielt kan siges at udgøre en højere risiko for hvidvask eller terrorfinansiering for virksomheden eller personen, hvorfor det vil være nødvendigt at have ekstra opmærksomhed på sådanne personer. Det fremgår endvidere, at der er mulighed for at differentiere mellem politisk eksponerede personer med bopæl i Danmark og politisk eksponerede personer med bopæl i et land med et højere korruptionsniveau.

Derudover kan det oplyses, at Finanstilsynet vil udarbejde en vejledning til virksomhederne omkring den nærmere forståelse og fortolkning af reglerne om PEP'ere, herunder i forhold til en nærmere afgrænsning af personkredsen.

3.5.1.1. Oprindelsen af midlerne og formuen (§ 18, stk. 2)

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at der er behov for en nærmere belysning af bestemmelsens krav om indhentelse af oplysninger om midlernes oprindelse i relation til flerårige kundeforhold. Forsikring & Pension spørger, hvorvidt bestemmelsens krav om, at virksomheden skal have tilstrækkelige foranstaltninger til at fastslå oprindelsen af midlerne og formuen, der er omfattet af forretningsforbindelsen, indebærer, at livsforsikrings- og pensionselskaber skal undersøge, om den indbetalende virksomhed, f.eks. en bager, faktisk har tjent sine penge ved at sælge brød.

Kommentar

For at tydeliggøre, hvad der ligger i bestemmelsens indhold er der i lyset af høringssvarene fundet anledning til at udbygge bemærkningerne til bestemmelsen, således at det fremgår, at i de situationer, hvor virksomheden eller personen har et betragteligt indblik i en kundes økonomiske forhold, eksempelvis som følge af et flerårigt kundeforhold, vil virksomheden eller personen på baggrund af en risikovurdering kunne beslutte, at den viden, som de ligger inde med, er tilstrækkelig til at kunne fastslå oprindelsen af midlerne og formuen, der er omfattet af forretningsforbindelsen.

Virksomheder og personer skal træffe passende foranstaltninger for at fastslå oprindelsen af formue og midler, der er omfattet af forretningsforbindelsen. Passende foranstaltninger betyder blandt andet, at der kan indlægges en risikovurdering i henhold til det produkt en kunde har valgt. Ved produkter med høj risiko og store transaktioner, må der foretages mere tilbunds gående undersøgelser end f.eks. en livsforsikring, hvor den årlige præmie er lav.

3.5.2. Korrespondentforbindelser (§ 19)

3.5.2.1. Definition af korrespondentforbindelser (§ 2, nr. 4)

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at det følger af bemærkningerne til lovforslaget, at der allerede ved udveksling af SWIFT-nøgler etableres en korrespondentforbindelse, hvilket efter Finansrådets og Realkreditforeningens vurdering ikke i overensstemmelse med 4. hvidvaskdirektivs definition af korrespondentbanker. Da den definition, der følger af lovforslaget, bevirker, at der på et meget tidligt tidspunkt skal gennemføres skærpede kundekendskabsprocedurer, foreslås det, at definitionen begrænses til at omfatte de aktiviteter, der indebærer levering af pengeinstitutydelser fra et institut til et andet.

Kommentar

Udveksling af SWIFT-nøgler er i udgangspunktet et yderst centralt skridt i etableringen af en korrespondentbankforbindelse. Det er i SWIFT-systemet imidlertid blevet muligt at styre, hvilke typer beskeder, udveksling af SWIFT-nøgler giver adgang til. Det er blevet muligt at udveksle SWIFT-nøgler, uden at dette automatisk bevirker, at de involverede virksomheder har mulighed for at gennemføre betalingstransaktioner med hinanden. Der er således typer af beskeder, f.eks. i relation til trade finance, der ikke giver mulighed for overførsel af midler. Hertil kommer, at SWIFT-systemet er under konstant udvikling.

Det kan således med fordel præciseres i bemærkningerne, at udveksling af SWIFT-nøgler ikke i sig selv indebærer, at der kan gennemføres betalingstransaktioner, samtidig med, at det præciseres, at det - uanset det tekniske set-up - er op til det enkelte institut at vurdere, hvornår der skal

foretages skærpede kundekendingsprocedurer i henhold til definitionen af en korrespondentforbindelse eller er risiko for misbrug til hvidvask eller finansiering af terrorisme.

3.5.2.2. Skærpede krav til korrespondentforbindelser (§ 19)

Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at ordlyden af forslaget til § 19, stk. 1, nr. 1, ikke er i overensstemmelse med den engelske (og dermed gældende) version af 4. hvidvaskdirektiv, da det ikke er kvaliteten af instituttets overvågning, der skal bedømmes, men kvaliteten af tilsynet med instituttet. Organisationerne anfører endvidere, at det ikke bør være op til de enkelte institutter at vurdere kvaliteten af tilsynet i specifikke lande, men at en sådan vurdering med fordel kan udarbejdes af Finanstilsynet eller andre myndigheder. Derudover ønsker organisationerne, at det i bemærkningerne til bestemmelsen tilføjes, at der i stk. 2 tænkes på brugen af ”gennemstrømningskonti”, jf. ordlyden i 4. hvidvaskdirektiv. Slutteligt påpeges et behov for yderligere vejledning på en række områder i relation til forslaget til § 19.

Kommentar

Formuleringen af artikel 19(a) i den engelske version af 4. hvidvaskdirektiv omhandler kvaliteten af tilsynet i det pågældende land og ikke ”kvaliteten af instituttets overvågning”. Der er således sket en fejl i forbindelse med oversættelsen til dansk. Det følger af direktivet, at svaret for denne vurdering påhviler de forpligtede institutter, jf. artikel 19(a) i 4. hvidvaskdirektiv.

Det vurderes hensigtsmæssigt, at det i bemærkningerne til forslaget til § 19, stk. 2, tydeliggøres, at der tænkes på brugen af ”gennemstrømningskonti”, jf. også 4. hvidvaskdirektiv.

3.6. Lempede krav (§ 21)

Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at begrebet ”konstaterer” indebærer en høj grad af sikkerhed, at det ikke i øvrigt passer sammen med en risikobaseret tilgang og foreslår, at ”konstatere” erstattes med ”vurdere”. Det bedes i øvrigt bekræftet, at der vedrørende reglerne om lempede krav ikke er tiltænkt materielle ændringer i forhold til de i den gældende hvidvasklov fastsatte undtagelser til legitimationskrav.

Kommentar

Bestemmelsen er udtryk for direktivnær implementering, og skal ses i sammenhæng med reglerne om indledende kundekendingsprocedure. I den forbindelse skal det ”konstateres”, om der er risikofaktorer, der med-

fører, at der ikke kan gennemføres en lempet kundekendskabsprocedure. F.eks. skal det altid undersøges, om kunden er en politisk eksponeret person. Hvis dette bekræftes, er det konstateret, at der ikke kan udføres lempede procedurer. Dette kan med fordel præciseres i bemærkningerne.

Der er sket ændring i reglerne om lempede krav. Det skyldes, at det ikke er muligt at videreføre, at der er kundeforhold, som er undtaget for krav om kundekendskabsprocedurer ud over de regler, der kan fastsættes for udstedere af elektroniske penge. Der vil herudover efter lovens ikrafttræden ikke være kundeforhold, hvor der er fastsat undtagelser til kundekendskabskravene.

3.7. Bistand fra tredjemand (§§ 22-24)

Forsikring & Pension anfører, at det er uklart, hvordan samspillet mellem reglerne for videregivelse af oplysninger og § 23 i lovforslaget for bistand fra tredjemand i koncernforhold skal forstås. Forsikring & Pension finder, at det bør præciseres, om virksomheder kan overlade det til en anden virksomhed i koncernen at sørge for legitimation af kunder – uanset sædvanlige samtykkeregler.

Forsikring & Pension samt Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at det herudover vil være hensigtsmæssigt med en nærmere beskrivelse af samspillet mellem videregivelsesreglerne i hvidvaskloven og videregivelsesreglerne i lov om finansiel virksomhed, samt persondatalovens §§ 28-29.

Kommentar

Den foreslåede bestemmelse i § 23 er ligesom f.eks. bestemmelserne om videregivelse af underretninger i § 38 en mulighed for virksomhederne. I koncernforhold er der derfor en mulighed for at outsource opgaver til en anden koncernforbunden virksomhed uden at skulle opfylde kravene i § 24 om outsourcing. Al behandling af personoplysninger i den sammenhæng skal fortsat ske i overensstemmelse med anden relevant lovgivning, herunder persondataloven.

For så vidt angår samspillet mellem videregivelsesreglerne i hvidvaskloven og videregivelsesreglerne i lov om finansiel virksomhed, samt persondatalovens §§ 28-29 skal det bemærkes, at de foreslåede §§ 22 og 23 sætter rammerne for i hvilke tilfælde en virksomhed eller person kan lægge vægt på oplysninger indhentet af en anden virksomhed eller person. Der er ikke nogen pligt til at anvende bestemmelserne. Som det fremgår af bemærkningerne, skal persondataloven og øvrig særlovgivning iagttages. Øvrig lovgivning har derfor forrang over for de foreslåede bestemmelser. Der er ikke i henhold til hvidvaskloven et krav om, at kunden skal

orienteres om videregivelse af personoplysninger. Spørgsmålet om, hvorvidt kunden skal underrettes om videregivelse, vil derfor skulle afgøres efter bestemmelserne i anden særlovgivning.

3.8. Undersøgelles- og underretningspligt

3.8.1. Undersøgellespligt (§ 25)

Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at det er uklart, om der skal foretages udvidet overvågning, fordi virksomheden har en mistanke, som ikke kan afkræftes, eller om den skærpede overvågning i relevante tilfælde igangsættes for at følge op på en underretning foretaget på kunden.

Kommentar

Den foreslåede bestemmelse sigter på de situationer, hvor en kundes transaktion eller aktivitet er fundet mistænkelig, men ikke har medført en underretning til SØIK. Her skal virksomheden eller personen på baggrund af risikoen for hvidvask eller terrorfinansiering vurdere, om der er behov for at gennemføre skærpet overvågning af kunden. Det svarer til de situationer, hvor SØIK er underrettet, og hvor det på denne baggrund vurderes relevant at skærpe overvågningen af kunden. Dette præciseres i bemærkningerne.

3.9 Opbevaringspligten

3.9.1. Opbevaringsperioden (§ 30, stk. 2 og 3)

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at personoplysningerne slettes præcis efter 5 år, og antager at sletning af oplysninger kan indgå i de i dag almindeligt anerkendte sletterutiner, hvorefter dette i praksis håndteres ved, at der gennemføres sletning én gang om året, og at der ikke er krav om daglige sletninger.

Advokatrådet anfører, at en direkte ordlydsfortolkning indebærer, at de omfattede virksomheder og personer har én dag til at slette personoplysninger. Advokatrådet opfordrer til, at forholdet uddybes i bemærkningerne, og at der indrømmes en rimelig margin for at opfylde sletningsforpligtelsen. Danske Advokater og Advokatrådet påpeger endvidere, at det i praksis kan give problemer, at opbevaringsforpligtelsen ikke er den samme for juridiske personer som for fysiske personer.

Finans og Leasing påpeger, at der er en problemstilling i forhold til opbevaringsperioden i relation til personoplysninger vedrørende kundekend-skabsproceduren og personoplysninger, som indgår i dokumenter og registreringer, idet dokumenter og registreringer skal slettes før tidspunktet

for sletning af oplysninger indhentet i henhold til kravene om kundekend-skabsproceduren.

Kommentar

For så vidt angår bemærkningerne vedrørende sletning af personoplysninger henvises til kravene for opbevaring af oplysninger, der gælder efter persondataloven. En årlig sletning ses ikke at opfylde 5-års kravet, som specifikt er indsat i 4. hvidvaskdirektiv. Daglig sletning forekommer dog som anført af Advokatrådet dog heller ikke hensigtsmæssigt. Det præciseres derfor i bemærkningerne, at det vil være muligt at overholde kravet ved at have sletterutiner som minimum én gang om måneden.

Som påpeget af Finans og Leasing har opdelingen af bestemmelsen medført uhensigtsmæssigheder i forhold til kravet om sletning af personoplysninger. Bestemmelsen vil derfor blive tilrettet, så opbevaringsforpligtigelsen til enhver tid vil relatere sig til 5 år efter kundeforholdets ophør eller den enkeltstående transaktions gennemførelse. Dermed ensrettes opbevaringsperioden.

3.10. Pligt til udveksling af oplysninger i koncerner (§ 32)

Realkreditrådet anfører, at det fremgår, at udveksling af oplysninger alene må ske til relevante modtagere, hvilket vil sige f.eks. personer, som behandler mistænkelige transaktioner. Det er væsentligt at få præciseret nærmere, hvem der anses som værende relevante modtagere. Hertil opstår spørgsmålet om, hvordan man kan få lov til at gøre det hensigtsmæssigt, hvis oplysningerne skal være kendt for medarbejdere, som rådgiver kunden.

Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at der kan – og i visse tilfælde skal – udveksles oplysninger i koncerner uden kundens samtykke. Det fremgår dog ikke, hvorvidt der er en forpligtelse til at informere kunderne om, at en sådan videregivelse af oplysninger finder sted, eksempelvis via et afsnit i virksomhedens generelle vilkår. Forholdet til persondatalovens §§ 28 og 29 samt videregivelsesreglerne i lov om finansiel virksomhed bør præciseres. Dette gælder også i forhold til, om hjemlen er begrænset til oplysninger indhentet efter lovens ikrafttræden, eller om det også er muligt at videregive oplysninger indhentet i henhold til tidligere hvidvaskregler. Det bør præciseres, hvad formålet med og hensynet bag denne pligt til underretning er, navnlig om der alene skal gives oplysninger videre, hvor der er kundesammenfald i de koncernforbundne selskaber, eller om det også gælder, hvor der ikke er kundesammenfald. Der bør indsættes en tidsfrist, hvor virksomhederne efter udløb af denne umiddelbart kan videregive oplysninger om underretninger internt i koncernen.

Kommentar

Formålet med § 32 er at sikre, at hvis en kunde er mistænkt af en virksomhed i en koncern, så kan og skal der inden for koncernen udveksles oplysninger om dette for at sikre, at flere virksomheder i den samme koncern ikke misbruges af denne kunde. Er en kunde allerede kunde i en anden virksomhed i koncernen skal den modtagende virksomhed vurdere, om den pågældende kundes relevante omstændigheder har ændret sig, jf. § 10, nr. 1, hvilket kan medføre, at der skal gennemføres skærpede kundekendingsprocedurer over for kunden, herunder f.eks. øget overvågning, sikre viden om kundens midlers oprindelse. Er kunden ikke kunde hos den modtagende virksomhed, bør denne viden inddrages i vurderingen af, om virksomheden ønsker at indgå i et kundeforhold, hvis personen på et tidspunkt ønsker det.

For at undgå tvivl om bestemmelsens indhold vedrørende underretningspligt vil den blive præciseret, så den følger direktivets ordlyd. Det vil i bemærkningerne til bestemmelsen blive fremhævet, at der mellem virksomheder i en koncern er en lovbestemt pligt til at udveksle oplysninger om, at der er foretaget en underretning til SØIK, men at pligten alene angår, at der er foretaget en underretning.

Relevante modtagere af oplysninger indhentet i overensstemmelse med loven, vil som udgangspunkt være personer i koncernen, der varetager undersøgelses- og underretningspligten, og vil derfor ikke kunne sendes til kundemedarbejdere.

3.11 Tilbagemeldinger på indberetninger til SØIK (§29)

Finansrådet, Realkreditforeningen samt Finans og Leasing bemærker, at bestemmelsen i § 29, hvorefter Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) kan give den underrettende virksomhed, person eller myndighed meddelelse om sagens status, herunder om der er rejst sigtelse, om der foreligger endelig afgørelse, eller om sagen er henlagt, hvis efterforskningsmæssige hensyn ikke taler imod det, bør ændres, så SØIK forpligtes til at give meddelelse efter bestemmelsen, da det vil være til stor gavn for instituttet og for virksomheder, herunder ved at få be- eller afkræftet de mistanker, som en underretning er udtryk for.

Realkreditrådet finder, at der, som det også fremgår af lovbemærkningerne, så vidt muligt bør gives en tilbage melding fra SØIK på indberetningerne, da tilbage meldingerne har læringsmæssig værdi i forhold til arbejdet med hvidvask og terrorfinansiering.

Kommentar:

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at den foreslåede bestemmelse i § 29 omhandler SØIKs mulighed for at give tilbage melding til

den underrettende virksomhed, person eller myndighed. Det kan ske såvel i forhold til konkrete underretninger som generelt om kvalitet og omfang af underretninger.

Forslaget vedrører specifikt tilbagemelding til de virksomheder, personer eller myndigheder, som efter loven har givet underretning om en hvidvask eller terrorfinansieringsmistanke. En underretning er en information til politiet og har ikke karakter af en anmeldelse. Dette betyder bl.a., at de regler, der gælder om tilbagemelding til anmeldere, ikke finder anvendelse i forbindelse med underretning.

Med lovforslaget foreslås det, at SØIK, hvis efterforskningsmæssige hensyn mv. ikke taler imod det, kan give den underrettende virksomhed, person eller myndighed meddelelse om status i sagen, herunder om der er rejst sigtelse, om der foreligger endelig afgørelse, eller om sagen er henlagt. Tilbagemelding kan ske til den, der har indgivet underretning.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 29, at uanset formuleringen "kan" skal der så vidt muligt gives tilbagemelding i det ved bestemmelsen hjemlede omfang. Vurderingen vil bero på en afvejning af på den ene side hensynet til den person, der er indgivet underretning om, og på den anden side den underrettendes behov for tilbagemelding. I afvejningen indgår, om den underrettende har tavshedspligt og et egentligt kundeforhold til den pågældende, ligesom det kan indgå, om den underrettende er underlagt særlige etiske regler. Underretning kan også gives, hvis det vurderes, at det kan forebygge eller stoppe kriminalitet rettet mod den underrettende. Specifik tilbagemelding kan således især være aktuel i den finansielle sektor og andre erhverv med tavshedspligt og etiske krav, mens det på andre områder generelt vil være tilstrækkelig at orientere neutralt om eksempler på hvidvaskunderretninger og afgørelser.

Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for at foretage en konkret afvejning af, om tilbagemelding er hensigtsmæssig i den enkelte sag, men det forudsættes udtrykkeligt, at uanset formuleringen "kan" skal der så vidt muligt gives tilbagemelding i det ved bestemmelsen hjemlede omfang.

3.12. Centralt kontaktpunkt (§ 33)

Electric Money Association (herefter EMA) anfører, at forslaget til § 33 om, at Finanstilsynet kan fastsætte regler om, at udbydere af betalingstjenester og udstedere af elektroniske penge, der er registreret i en medlemsstat, og som er etableret her i landet på anden måde end ved en filial, har pligt til at udpege en person med ansvar for at sikre, at virksomheden eller personen overholder reglerne i denne lov, samt fastsætte regler om, at personen skal have tilstedeværelse her i landet, er prohibitivt og vil modvirke iterativ vækst af e-penge-industrien i EU's medlemslande. EMA anbefaler, at der i stedet anvendes en model, hvorefter der etableres et

kontaktpunkt inden for e-pengeudstederens virksomhed, som med fordel vil være den complianceansvarlige, som har adgang til alle interne systemer og data.

Kommentar

Bestemmelsen, der er udtryk for en direktivnær implementering, åbner mulighed for – men ikke pligt til – at fastsætte regler om et centralt kontaktpunkt. Der foreligger endnu ikke et endeligt vedtaget regelsæt fra EU-kommissionens side udarbejdet i henhold til art. 45, stk. 9, i 4. hvidvaskdirektiv, og der er således på nuværende tidspunkt ikke taget stilling til, om reglerne om fysisk tilstedeværelse m.v. for udbydere af betalingstjenester og udstedere af elektroniske penge vil blive gennemført i dansk ret.

3.13. Whistleblowerordning i de omfattede virksomheder (§§ 35 og 36)

Advokatrådet og Danske Advokater opfordrer til, at bagatelgrænsen genovervejes samt at det i bemærkningerne præciseres, hvordan antallet af medarbejdere i forhold til grænsen, skal opgøres. Advokatrådet og Danske Advokater opfordrer til, at forslaget om etablering af en whistleblowerordning sættes i kraft på et senere tidspunkt end den 1. januar 2017, så virksomhederne indrømmes en rimelig periode til at etablere ordningerne.

Finansforbundet foreslår, at der indarbejdes en regel om omvendt bevisbyrde, hvorefter det påhviler arbejdsgiveren at afkræfte, hvis en person angiver at være blevet udsat for ufordelagtig behandling eller ufordelagtige følger, efter at denne har indberettet en (potentiel) overtrædelse efter forslaget til § 35, samt en regel om mindstegodtgørelse svarende til mindst 24 måneders løn.

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at det ikke fremgår direkte af lovforslaget, om kravet til en whistleblowerordning allerede er opfyldt for virksomheder, som har etableret en whistleblowerordning i henhold til lov om finansiel virksomhed, og at det skal fremgå, at udenlandske virksomheders filialer ikke er omfattet af kravet i forslaget til § 35, da forpligtelsen for disse følger direkte af lov om finansiel virksomhed.

Kommentar

Lovudkastet bygger på dansk rets helt grundlæggende hovedregel om ligefrem bevisbyrde. Det betyder, at arbejdstageren som udgangspunkt har bevisbyrden for, at der foreligger ufordelagtig behandling, og at dette skyldes indberetning af overtrædelse af den finansielle regulering.

Indførelse af en omvendt bevisbyrderregel vil ikke alene være en fravigelse af den grundlæggende hovedregel om ligefrem bevisbyrde, men vil samti-

dig være særegent på det arbejdsretlige område. Hertil kommer, at forarbejderne til ligebehandlingslovene udtrykkeligt angiver, at den omvendte bevisbyrde ikke omfatter sager omhandlende repressalier, hvilket er hovedgenstanden i dette lovforslag. Det kan derfor være betænkeligt at indføre omvendt bevisbyrde på det finansielle område.

Endelig har domstolene i medfør af den i retsplejen gældende regel om fri bevisvurdering mulighed for at lempe kravene til bevisbyrden betydeligt for arbejdstager. Efter omstændighederne og retspraksis vil det endvidere være muligt for domstolene at vende bevisbyrden.

På den baggrund vurderes det hensigtsmæssigt at bibeholde en tilgang med ligefrem bevisbyrde, da dette er det almindelige princip i dansk ret.

Ifølge bemærkningerne til § 16, stk. 3, i ligebehandlingsloven fastsættes godtgørelsens størrelse af domstolene under hensyn til den enkelte sags omstændigheder og med iagttagelse af det EU-retlige effektivitetsprincip. Det ligger uden for dette lovforslag at fastsætte regler om mindstebeløb for godtgørelse.

Tanken bag kravet om etablering af whistleblowerordninger er, at det oftest er de ansatte i virksomhederne, som er tættest på oplysninger om eventuelle overtrædelser af reguleringen, og derfor særligt relevant, at de har mulighed for at indberette disse oplysninger til virksomheden via en kanal, som er selvstændig og uafhængig af den daglige ledelse. Derved får virksomheden mulighed for at rette op på lovstridige forhold. Samtidig forventes ordningerne at have en præventiv effekt. Reglerne om whistleblowerordninger indføres ensartet i den finansielle lovgivning, hvorfor der ikke kan afviges fra kravet om etablering af en whistleblowerordning, når en virksomhed eller person beskæftiger flere end 5 ansatte.

Kravet om en whistleblowerordning gælder alene virksomheder, som ikke allerede har etableret en whistleblowerordning i henhold til lov om finansiel virksomhed.

3.14. Tavshedspligt og ansvar (§ 38)

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at advokater m.fl. gerne må fraråde deres klienter at udøve ulovlig virksomhed. En rådgiver i et institut må tilsyneladende ikke gøre det samme, medmindre det er helt klart, at der ikke vil være tale om "tipping off". En sådan retstilstand forekommer u hensigtsmæssig og heller ikke i tråd med de drøftelser, der har været efter Panama-sagen. I en situation, hvor en rådgiver kan se, at kunden – måske ubevidst – foretager sig noget ulovligt, er den eneste mulighed således at stoppe transaktionen og foretage en underretning til SØIK.

Kommentar

Angående spørgsmålet om, hvorvidt institutter ikke må fraråde en kunde at udøve ulovlig virksomhed fremgår det af bemærkningerne, at alle virksomheder kan fraråde deres kunder at begå strafbare forhold. Det bør ske uden, at kunden bliver klar over, at underretning om hvidvask eller finansiering af terrorisme, herunder forsøg herpå, indgives eller vil blive indgivet til SØIK.

Den pågældende bestemmelses anvendelsesområde kan dog ikke udvides. Spørgsmålet er blevet forelagt EU-Kommissionen i forbindelse med gennemførelse af 3. hvidvaskdirektiv. I den forbindelse blev det oplyst, at artiklens anvendelsesområde netop var begrænset til de omtalte virksomheder og ikke kunne udstrækkes til øvrige brancher. Formuleringen af artiklen er – i den engelske version – ikke ændret, og en udvidelse af anvendelsesområdet vil derfor være i strid med artikel 28, stk. 1.

3.15. Tilsynsbestemmelser

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker til forslaget til § 43, om udenlandske tilsynsmyndigheders mulighed for at føre tilsyn i Danmark med filialer, agenter og distributører af en udenlandsk virksomhed, at det bør være klart, hvilket lands hvidvasklovgivning en filial skal følge.

Dansk Onlinespil finder lovforslagets § 58, stk. 4, overflødig, da spiludbydere etableret i udlandet ikke er omfattet af lovens anvendelsesområde.

Kommentar

Tilsynet med udenlandske filialer, agenter og distributørers overholdelse af hvidvasklovgivningen henhører under den relevante danske tilsynsmyndighed. Det er således de danske regler på området, som den udenlandske filial, agent eller distributør skal overholde. Bemærkningerne til bestemmelsen kan med fordel præciseres, så det fremgår, at hvis en tilsynsmyndighed fra en medlemsstat vil undersøge en i Danmark beliggende filial, agent eller distributør af en virksomhed fra den pågældende medlemsstat, vil det skulle ske ved fysisk fremmøde hos den danske virksomhed eller person. En sådan undersøgelse vil vedrøre moderselskabets overholdelse af koncernreglerne i hjemlandet, som i dette lovforslag er gennemført i f.eks. forslaget til § 9, stk. 2, om at virksomheder, der er en del af en koncern, skal gennemføre koncernens politikker og procedurer. Undersøgelsen vil foregå efter de grundlæggende danske regler herfor.

Selv om det er tilsynsmyndighederne i etableringslandet, som har tilsynet med spiludbydere i det pågældende land, kan der fortsat være tilfælde, hvor lovforslagets § 58, stk. 4, er nødvendig for at Spillemyndigheden kan få adgang til spilsystemet via fjernadgang eller lignende. Det kan f.eks.

være i de tilfælde, hvor en spiludbyder er etableret i Danmark, men udbyder spil i et andet land, og hvor spilsystemet er placeret i et andet land. Da vil det være Spillemyndigheden, som er forpligtet til at føre tilsyn med spiludbyderen.

Lovforslaget vil endvidere blive præciseret, så det bliver tydeligere at spilsystemet forholder sig til hvidvaskningsområdet og ikke spilsystemet generelt, som allerede er reguleret efter spillelovgivningen.

3.16. Offentliggørelse

Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at det bør præciseres, hvilken konsekvens det har, hvis en fysisk eller juridisk person ønsker en frifindende dom offentliggjort efter, at Finanstilsynet har fjernet oplysninger om en politianmeldelse. Høringsparterne anfører endvidere, at muligheden for at offentliggøre en frifindende dom eller fjerne en offentliggjort politianmeldelse tillige skal finde anvendelse for virksomheder, som ikke er under tilsyn.

Fondsmæglerforeningen anfører, at det fremgår af lovudkastet, at Finanstilsynet kan fjerne oplysninger om en beslutning om at overgive sagen til politimæssig efterforskning eller fjerne en dom, som efter anke eller genoptagelse har fået et andet resultat end den offentliggjorte dom. Fondsmæglerforeningen foreslår, at Finanstilsynet efter anmodning skal være forpligtet til at fjerne oplysninger om beslutningen om at overgive en sag til politimæssig efterforskning eller en dom. Dette vil sikre offentligheden et retvisende billede af retstilstanden.

Forsikring & Pension foreslår, at det udtrykkeligt fremgår af lovteksten, at Finanstilsynets mulighed for at fjerne oplysningen om beslutningen om at overgive sagen til politimæssig efterforskning gælder de tilfælde, hvor virksomheden undlader at begære offentliggørelse af sagsudfaldet.

Kommentar

Det fremgår af lovudkastet, at Finanstilsynet i de sager, hvor Finanstilsynet har offentliggjort en beslutning om at overgive en sag til politimæssig efterforskning, og sagen er afsluttet ved påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller afsigelse af frifindende dom, skal offentliggøre oplysninger herom efter anmodning fra den virksomhed, som sagen vedrører.

Det foreslås i den forbindelse at det præciseres, at hvis påtaleopgivelsen, tiltalefrafaldet eller dommen ikke er endelig, f.eks. fordi anklagemyndigheden har anket dommen, skal dette fremgå af offentliggørelsen.

Finanstilsynet kan endvidere i de tilfælde, hvor virksomheden ikke selv anmoder Finanstilsynet om at offentliggøre et ændret udfald af de oprin-

deligt offentliggjorte oplysninger, vælge at fjerne allerede offentliggjorte oplysninger fra sin hjemmeside. Det sikrer hensynet til den, sagen vedrører, og at offentligheden får et mere retvisende billede af praksis.

I lyset heraf og i overensstemmelse med hørings svarene foreslås det at udbygge bestemmelsen, så Finanstilsynet i de tilfælde, hvor tilsynet modtager dokumentation for, at sagen er afsluttet ved påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller endelig frifindende dom, er forpligtet til at fjerne de allerede offentliggjorte oplysninger fra sin hjemmeside. Herved sikres det, at den berørte virksomhed får mulighed for at anmode om, at Finanstilsynet – udover at foretage en berigtigelse – tillige kan fjerne allerede offentliggjorte oplysninger, såfremt sagen er endeligt afsluttet. Da Finanstilsynet ikke nødvendigvis vil få besked om dommen eller afgørelsen, vil det blive præciseret i bemærkningerne, at Finanstilsynets pligt alene opstår i de tilfælde, hvor Finanstilsynet er kommet i besiddelse af dommen eller afgørelsen, f.eks. via den berørte virksomhed eller anklagemyndigheden.

Det foreslås endelig, at det præciseres i bemærkningerne til bestemmelsen, at hvis en virksomhed ønsker en påtaleopgivelse, et tiltalefrafald eller en frifindende dom offentliggjort, når Finanstilsynet af egen drift har fjernet de oprindeligt offentliggjorte oplysninger fra Finanstilsynets hjemmeside, f.eks. på baggrund af en orientering fra anklagemyndigheden, så vil Finanstilsynet offentliggøre på ny suppleret med oplysninger om påtaleopgivelsen, tiltalefrafaldet eller den frifindende dom.

3.17. Straf (§ 71)

Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at der med lovforslaget er sket en væsentlig udvidelse af strafpålæggelsen, og noterer tillige hertil, at lovforslaget ikke lægger op til, at der indføres et loft over bødernes størrelse.

Transparency International anfører, at det er væsentligt, at sanktionering af overtrædelse af loven står i forhold til gevinsten. Dette skal afspejles i strafammer og bødestørrelser. Transparency International anfører endvidere, at der for gruppen af rådgivere bør sikres adgang for tilsynsmyndigheder til at beskikkelse og bestalling m.v. kan frakendes.

Kommentar

I overensstemmelse med almindelige strafferetlige principper er det ikke indført et øvre loft for bødernes størrelse.

Alle pligter er pålagt straf i lovforslaget. Det skal også ses i lyset af den væsentlige samfundsmæssige interesse der er i, at virksomheder og per-

soner etablerer effektive foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme.

Der er ikke i loven fastsat adgang til administrativ frakendelse af bestalinger mv. ved grove overtrædelser af hvidvaskloven.

3.18. Ikrafttrædelsestidspunkt og overgangsordninger

Kooperation, Dansk Ejendomsmæglerforening, Danske Spil, Dansk Industri, Fondsmæglerforeningen, FSR-Danske Revisorer, Advokatrådet, Finansrådet, Realkreditforeningen, Dansk Erhverv, Danske Spil A/S anfører, at lovens ikrafttræden bør udskydes henset til de mange nye regler og byrder, som reglerne medfører.

Dansk Erhverv og Danske Spil fremhæver ikrafttrædelsestidspunktet 1. januar 2017 som næsten umuligt at overholde for virksomheder mv., som omfattes af loven, henset de omfattende nye regler.

Realkreditrådet anser det for nødvendigt, at der ved en ikrafttrædelse den 1. januar 2017 ses på mulighederne for at lave en overgangsordning, således at institutterne får en realistisk frist til at implementere og tilpasse sig den nye hvidvasklov.

Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at på flere områder f.eks. politisk eksponerede personer, må risikoen formodes at være begrænset, da denne relaterer sig til korrupsion og hvidvask. Der synes derfor ikke at være noget til hinder for at lade denne regulering træde senere i kraft.

Derudover sker der i forhold til reelle ejere i fonde en betydelig udvidelse af den kreds af personer, som anses som reelle ejere i en fond. En sådan udvidelse er en ekstra byrde, som det vil tage tid at få implementeret. Såfremt denne regulering gør sig gældende i forhold til eksisterende kunder, er der behov for overgangsregler.

Finans og Leasing anfører, at der mangler overgangsbestemmelser i lovforslaget, særligt med henblik på eksisterende kundeforhold og behandling af kundeoplysninger indhentet før lovens ikrafttræden.

Advokatrådet og Danske Advokater opfordrer til, at forslaget om etablering af en whistleblowerordning sættes i kraft på et senere tidspunkt end den 1. januar 2017, så virksomhederne indrømmes en rimelig periode til at etablere ordningerne.

Kommentar

For at give branchens mere tid til at indrette sig ordentligt på de nye regler, og dermed sikre den bedst mulige gennemførelse af reglerne i praksis,

ændres lovens ikrafttrædelsesdato til direktivets implementeringstidspunkt den 26. juni 2017. Dette vil blive præciseret i lovforslaget.

3.19. Økonomiske og administrative byrder for det offentlige

Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at det bør sikres, at SØIK og SKAT har de fornødne ressourcer til at gennemgå de mange indberetninger

Kommentar

Lovforslaget medfører et øget ressourcetræk hos Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) bl.a. som følge af et øget antal hvidvaskunderretninger og anmeldelser og krav om udarbejdelse af nationale risikovurderinger svarende til i alt 4,5 mio. kr. Udgifterne hertil afholdes inden for Justitsministeriets samlede økonomiske ramme.

3.20. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Fondsmæglerforeningen finder, at Folketinget bør gøre sit ypperste for at begrænse de byrder, lovforslaget medfører for virksomheder omfattet af lovforslaget. Foreningen foreslår derfor, at Finanstilsynet til brug for Folketingets behandling af lovforslaget udarbejder en specifik oversigt over de bestemmelser i lovforslaget, der medfører en overimplementering af direktivet, eller hvor lovforslaget ikke udnytter den fleksibilitet, som direktivet tillader.

Håndværksrådet anfører en bekymring om stigende kontrol og regulering, som i sidste ende kan medføre flere administrative byrder for de små og mellemstore virksomheder. Håndværksrådet ser derfor, at der findes løsninger, som i videst mulig omfang efterlader færrest mulige administrative byrder til virksomheder.

Advokatrådet anfører, at den gældende undtagelse i hvidvasklovens § 21, stk. 2, der efter forslaget udgår af lovteksten, indebærer, at pengeinstitutter ikke skal gennemføre kundekendskabsprocedurer herunder identificere og legitimere de af advokatens klienter, som har midler på advokatens fælles klientbankkonto. Advokatrådet bemærker hertil, at de administrative byrder for pengeinstitutter og advokater ved anvendelse af fælles klientbankkonti vil blive helt uoverskuelige, såfremt undtagelsen ikke kan opretholdes.

Dansk Erhverv anfører en bekymring for de økonomiske og administrative byrder, lovforslaget pålægger erhvervslivet, såvel de af lovforslaget omfattede virksomheder (banker, advokater, revisorer, fondsmæglersel-

skaber mv.) som den resterende del af erhvervslivet og kunder hos disse virksomheder. Dansk Erhverv finder ikke, at der i alle henseender er proportionalitet i omkostningerne opvejet mod hensynet til indsatsen mod hvidvask og terrorisme.

HORESTA opfordrer skatteministeren til at undtage spilautomater fra hvidvaskloven, da det vil påføre branchen en betydelig administrativ byrde, der reelt vil føre til en nedlukning af automatspilbranchen.

Kommentar

Der har i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget været foretaget en grundig analyse for at sikre direktivnær implementering. Dette har også medført, at der på flere områder er foretaget ændringer i forhold til gældende ret som f.eks. ændringen af kravet om kundekendskabsprocedurer i forbindelse med enkeltstående transaktioner, hvor beløbsgrænsen ændres fra 1.000 euro til 15.000 euro.

Lovforslaget er derfor i al overvejende grad udtryk for direktivnær implementering, idet der alene lægges op til at gå videre end direktivet for så vidt angår kontantforbuddet, enkeltstående transaktioner uden kunde-forhold for valutavekslingsvirksomheder, krav om registrering hos Finanstilsynet for virksomheder, der udbyder finansielle ydelser, men ikke er underlagt krav om tilladelse samt offentliggørelsesreglerne. For så vidt angår kontantforbuddet, skal det bemærkes, at hvis kontantforbuddet ikke var foreslået, skulle personer, der handler med varer, omfattes af lovens almindelige krav, det vil sige at gennemføre kundekendskabsprocedurer, underretningspligt m.v.

Dertil kan tilføjes, at ingen af de forslag, som indeholder overimplementering, pålægger erhvervslivet større byrder, da det er videreførelse af gældende ret bortset fra Spillemyndighedens adgang til at offentliggøre reaktioner og politianmeldelser. Det vil blive uddybet i bemærkningerne. Der er i lovforslaget udnyttet den fleksibilitet, der er mulig, da der er foretaget direktivnær implementering.

I den sammenhæng skal det understreges, at formålet med et risikobaseret regelsæt er, at virksomheder og personer inden for lovens rammer tilretter deres interne procedurer, så overholdelse af lovens regler kan foregå så smidigt som muligt. Virksomhederne har således en fleksibilitet til at indrette sig således at de administrative byrder bliver mindst mulige.

For så vidt angår Advokatrådets bemærkning om klientkonti henvises til afsnit 3.5.2.3.,

3.21. Øvrige forhold

3.21.1. Vejledning

Fondsmæglerforeningen foreslår, at Finanstilsynet hurtigst muligt efter vedtagelsen af loven i Folketinget opdaterer vejledningen, så den afspejler den nye lov. FSR-Danske Revisorer anfører, at det er vigtigt, at myndighederne kommer med vejledning i, hvad en risikobaseret tilgang betyder i praksis.

Kommentar

Høringsvarene bærer generelt præg af et ønske om råd og vejledning, som vil kunne blive håndteret i den kommende vejledning, som Finanstilsynet vil udarbejde i forlængelse af lovforslagets vedtagelse samt gennem den løbende dialog mellem sektoren og Finanstilsynet.

Det skal bemærkes, at ESA'erne (EBA, EIOPA og ESMA) i henhold til 4. hvidvaskdirektiv også vil udstede vejledninger til myndigheder og kreditinstitutter og finansieringsinstitutter blandt andet for så vidt angår lempede og skærpede kundekendskabskrav. Udkast til disse vejledninger er under udarbejdelse og har været i offentlig høring, hvor sektoren har haft mulighed for at afgive høringssvar.

Vedrørende identifikation af områder med øget risiko foreligger der allerede i dag en national risikovurdering. Denne vil løbende blive opdateret. Derudover vil der også blive udarbejdet en national risikovurdering af terrorfinansiering.

Endeligt skal det bemærkes, at tilsynsmyndighederne efter loven skal udøve et risikobaseret tilsyn. Dette betyder blandt andet, at der ved udførelse af tilsynet skal tages hensyn til det skøn, som den enkelte virksomhed eller person overlades i lovforslaget.

3.21.2. Register over politisk eksponerede personer

Datatilsynet bemærker, at det følger af persondatalovens § 7, stk. 8, at for den offentlige forvaltning må der ikke indføres edb-registre med oplysninger om politiske forhold, som ikke er offentligt tilgængelige.

Forsikring & Pension, FSR – danske revisorer, Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at det er afgørende for en effektiv overvågning af politisk eksponerede personer, at der etableres et offentligt register, som forpligtede virksomheder kan anvende. Det vurderes endvidere meget omkostningskrævende, hvis forpligtede enheder hver især selv skal etablere og vedligeholde et sådant register.

Kommentar

De omfattede virksomheder og personer vil i forbindelse med identifikation af politisk eksponerede personer som udgangspunkt kunne anvende eksterne registre, også for så vidt angår nærtstående og samarbejdspartnere til politisk eksponerede personer. Ansvaret for overholdelsen af lovforslagets bestemmelser påhviler de virksomheder og personer, som er omfattet af lovforslaget.

3.21.3. Persondataloven og persondataforordningen

Forsikring & Pension påpeger, at for eksisterende indenlandske politisk eksponerede kunder gælder det, at identifikationsoplysninger ikke er indsamlet med det formål at foretage en undersøgelse af, om kunderne er omfattet af PEP-begrebet. Da et PEP-tjek i privat PEP-register ikke er lovhjemlet, ønskes en vurdering af, om der vil være tale om en lovlig behandling af oplysningerne, jf. databeskyttelsesforordningens art. 6, stk. 4 (anvendelse af oplysninger til et andet formål end det oplysningerne oprindeligt blev indhentet til). Tilsvarende ønskes belyst, om en sådan videregivelse kræver forudgående orientering af den enkelte kunde, jf. punkt 61 i præambelen til databeskyttelsesforordningen.

Finansrådet, Realkreditforeningen og Forsikring & Pension finder, at det generelt bør uddybes, hvordan overlap mellem dette lovforslag, persondataloven (og databeskyttelsesforordningen) og lov om finansiel virksomhed skal håndteres i praksis.

Kommentar

Persondataforordningen træder i kraft den 25. maj 2018. Da forordningen ikke er gældende ret i Danmark, er denne generelt ikke behandlet i lovforslaget. Der pågår for øjeblikket et arbejde i regi af Justitsministeriet med EU's databeskyttelsesforordning. Det anførte giver derfor ikke anledning til ændringer.

Derudover fremgår det generelt under de enkelte bestemmelser, i hvilke tilfælde persondataloven fraviges.

4. Oversigt over hørte organisationer, myndigheder m.v.

Lovforslaget har været sendt i høring hos følgende:

Advokatrådet, AgroSkat ApS, Akademikernes Centralorganisation, Andelskassen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdsmarkedets Erhvervs sygdomssikring, Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP), Arbejdsskadestyrelsen, BL – Danmarks Almene Boliger, Bryggerforeningen, Børsmæglerforeningen, CEPOS, Cevea, Copenhagen Business School, Dansk Onlinespil, Danish Venture Capital and Private Equity Association, Danmarks Idrætsforbund, Danmarks Nationalbank, Danmarks Rederiforening, Danmarks Skibskredit A/S, Danmarks Statistik, Danmarks Tankesports-Forbund, Danmarks Tivoliforening, Dansk Aktio-

nærforening, Dansk Aktuarforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Automat Brancheforening, Dansk Byggeri, Dansk Døve-Idrætsforbund, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Firmaidrætsforbund, Dansk Forening for International, Dansk Galop, Dansk Handicap Idrætsforbund, Dansk Industri, Dansk Investor Relations Forening, Dansk Iværksætterforening, Dansk Metal, Dansk Misbrugsbehandling, Dansk Pantebrevsforening, Dansk Skoleidræt, Dansk Teknologisk Universitet, Dansk Told- og Skatteforbund, Dansk Travspors Centralforbund, Dansk Ungdoms Fællesråd, Danske Advokater, Danske Bogholdere, Danske Dagblades Forening, Danske Forsikringsfunktionærers Landsforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Maritime, Danske Regioner, Datatilsynet, DBU, De Samvirkende Købmænd, Den Danske Dommerforening, Den Danske Finansanalytikerforening, Den Danske Fondsmæglerforening, Det centrale Handicapråd, Det Kooperative Fællesforbund, Det Økonomiske Råds Sekretariat, DGI, Divisionsforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Ejendomsforeningen, Ejendomsmæglernes Landsorganisation, Ejerlederne, Energi- og Olieforum, European Gaming and Betting Association, FDFA – Foreningen af Danske Forsikringsmæglere og Forsikrings Agenturer, FDIH – Foreningen for Distance- og Internethandel, Finans og Leasing, Finansforbundet, Finansforeningen, Finanshuset i Fredensborg A/S, Finansiell Stabilitet A/S, Finansrådet, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Foreningen af Forretningsførende for Udenlandske Forsikringsselskaber, Foreningen af Interne Revisorer, Foreningen Danske Revisorer, Foreningen Freelance Bogholdere, Forsikring & Pension, Forsikringsmæglerforeningen, Friluftsrådet, Frivilligrådet, Funktionærenes og Tjenestemændenes Fællesråd, Færøernes Landsstyre, Fødevareforbundet, Garantiformuen, Garban-Intercapital Scandinavia, Hestevæddeløbssportens Finansieringsfond, Hjerteforeningen, HK Handel, Horesta, Håndværksrådet, Indsamlingsorganisationernes Brancheorganisation, Intertrust(Denmark), Investeringsfondsbranchen, Investorforeningsrådet, ISACA Denmark Chapter, IT-branchen, IT-Universitetet i København, Kasinoforeningen, KFUM Spejderne i Danmark, KommuneKredit, Kommunernes Landsforening, Kraka, Kristelig Arbejdsgiverforening, Kristelig Fagbevægelse, Kuratorforeningen, Københavns Universitet, Købmandstadens Oplysningsbureau, Landbrug og Fødevarer. Landsforeningen af forsvarsadvokater, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Landsorganisationen i Danmark, Landsskatteretten, Ledernes Hovedorganisation, Liberale Erhvervs Råd, Lokale- og Anlægsfonden, Lokale Pengeinstitutter, Lønmodtagernes Dyrtdisfond, Moderniseringsstyrelsen, Motorkøretøjsforsikring (DFIM), Naalakkersuisut (Grønlands Selvstyre), NASDAQ OMX Copenhagen A/S, Nationalbanken, Nets, Parcelhusejernes Landsforening, PostDanmark, Realkreditforeningen, Realkreditrådet, Regionale Bankers Forening, Regnskabsrådet, Remote Gaming Association, Revisorgruppen, Revisornævnet, Revisortilsynet,

Rigsrevisionen, Roskilde Universitet, Skatteankestyrelsen, Skatterevisorforeningen, SRF - Skattefagligforening, Syddansk Universitet, SØIK, Team Danmark, Telekommunikationsindustrien i Danmark, Videncentret for Landbrug, VP Securities A/S, Western Union, Ældresagen, Aarhus Universitet.

5. Oversigt over hørte organisationer, myndigheder m.v. med bemærkninger

Følgende organisationer, myndigheder m.v. har haft bemærkninger:

Advokatrådet, BiQ, Danmarks Idrætsforbund, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Onlinespil (DOGA), Danske Advokater, Danske Spil A/S, Datatilsynet, Electronic Money Association, Erhvervsstyrelsens Team Effektiv Regulering (TER), Finansforbundet, Finans og Leasing, Finansrådet og Realkreditforeningen, Fondsmæglerforeningen, Forbrugerrådet TÆNK, Foreningen af Interne Revisorer, Forsikring & Pension, FSR – Danske Revisorer, HORESTA – Hotel, Restaurant og Turisterhvervet, Håndværksrådet, Indsamlingsorganisationernes Brancheforening (ISOBRO), Investeringsfondsbranchen, Kooperationen, Lokale Pengeinstitutter Lønmodtagernes Dyrtidsfond, Realkreditrådet, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International kriminalitet, Transparency International Danmark, VP Securities A/S, Ældre Sagen.